Stockholms läns landsting

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2016-10-19

LS 2015-0353

Landstingsstyrelsen

Laglighetsprövning av landstingsstyrelsens beslut den 3 februari 2015, § 12 Ändring i delegationsordningen för landstingsstyrelsen

Föredragande landstingsråd: Torbjörn Rosdahl

Ärendebeskrivning

Förnyat yttrande till Kammarrätten i Stockholm med anledning av laglighetsprövning av landstingsstyrelsens beslut den 3 februari 2015, § 12 Ändring i delegationsordningen för landstingsstyrelsen.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen besluta

att avge yttrande till Kammarrätten i Stockholm i mål nummer 1723-16 i enlighet med landstingsdirektörens förslag till yttrande

att omedelbart justera beslutet.

Landstingsrådsberedningens motivering

Kammarrätten har gett landstinget tillfälle att avge förnyat yttrande över överklagande av landstingsstyrelsens beslut rörande Ändring i delegationsordningen för landstingsstyrelsen. Förnyat yttrande avges med anledning av att Susanne Nordling i en skrivelse den 20 september 2016 bemött landstingets yttrande över överklagandet som avgavs vid sammanträdet den 30 augusti 2016. Överklagandet prövas i kammarrätten efter avslag i förvaltningsrätten den 29 januari 2016.

Landstinget bestrider bifall till Susanne Nordlings överklagande eftersom det inte föreligger grund för upphävande av det överklagade beslutet enligt 10 kap. 8 § kommunallagen. Landstinget bestrider även att de omständigheter Susanne Nordling nu anfört medför skäl för bifall till överklagandet.

SKRIVELSE
2016-10-19

LS 2015-0353

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 7 oktober 2016
Förslag till yttrande till Kammarätten i Stockholm
Susanne Nordlings inlaga till kammarrätten den 20 september 2016 jämte bilagor (aktbilagor 18-25)

Torbjörn Rosdahl

Carl Rydingstam

Landstingsstyrelsens förvaltning
SLL Juridik och upphandling

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2016-10-07

LS 2015-0353

Handläggare: Robert Larsson

Ankom
Stockholms läns landsting
2016 -10- 13
Dnr LS 2015-0353
Rokel I

Landstingsstyrelsen

Laglighetsprövning av landstingsstyrelsens beslut den 3 februari 2015, § 12 Ändring i delegationsordningen för landstingsstyrelsen

Ärendebeskrivning

Förnyat yttrande till Kammarrätten i Stockholm med anledning av laglighetsprövning av landstingsstyrelsens beslut den 3 februari 2015, § 12 Ändring i delegationsordningen för landstingsstyrelsen.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 7 oktober 2016
Förslag till yttrande till Kammarätten i Stockholm
Susanne Nordlings inlaga till kammarrätten den 20 september 2016 jämte bilagor (aktbilagor 18-25)

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslås besluta

att avge yttrande till Kammarrätten i Stockholm i mål nummer 1723-16 i enlighet med landstingsdirektörens förslag till yttrande

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Landstingsstyrelsen föreslås avge förnyat yttrande till Kammarrätten i Stockholm i enlighet med förvaltningens förslag. Yttrandet påkallas av att Susanne Nordling i en skrivelse till kammarrätten bemött vad landstingsstyrelsen anfört som svar på hennes överklagande. Sammanfattningsvis bestrider landstinget att de omständigheter Susanne Nordling anfört utgör skäl för bifall till hennes överklagande.

Bakgrund
Susanne Nordling har överklagat landstingsstyrelsens beslut den 3 februari 2015, § 12, att ändra i delegationsordningen gällande rätten för landstingsdirektören att fatta beslut på landstingsstyrelsens vägnar.

Förvaltningsrätten avslog den 29 januari 2016 Susanne Nordlings överklagande. Förvaltningsrätten fann att den beslutade delegationsrätten inte innebär att landstingsstyrelsen avhänder sig ledningen av och ansvaret för verksamheten eller bemyndigar landstingsdirektören att vidta sådana åtgärder som har betydelse för utformningen av landstingets politik inom verksamhetsområdet.

Efter det att Susanne Nordling överklagat förvaltningsrättens dom meddelade kammarrätten prövningstillstånd i målet. Landstingsstyrelsen har den 30 augusti 2016, § 186, yttrat sig över överklagandet. Kammarrätten har nu berett landstinget tillfälle att ge in ett yttrande med anledning av att Susanne Nordling i en skrivelse den 20 september 2016 bemött vad landstinget anfört som svar på hennes överklagande.

Förnyat yttrande till kammarrätten
Sammanfattningsvis bestrider landstinget att de omständigheter Susanne Nordling nu anfört medför skäl för bifall till hennes överklagande. Den närmare argumentationen i målet framgår av bilagt förslag till yttrande.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet har inga ekonomiska konsekvenser.

Miljökonsekvenser av beslutet
I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2012-2016 har hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

Anne Rundquist
Tillförordnad landstingsdirektör

Thomas Wedegren
Tillförordnad funktionsdirektör

Landstingsstyrelsen

YTTRANDE
2016-10-25

LS 2015-0353

Kammarrätten i Stockholm
Rotel 064
Box 2302
103 17 Stockholm

Yttrande i mål nr 1723-16

Stockholms läns landsting har beretts tillfälle att senast den 26 oktober 2016 ge in yttrande till kammarrätten med anledning av Susanne Nordlings inlaga den 20 september 2016 och till denna fogade handlingar (aktbilagorna 18-25).

Bemötande av omständigheter i Susanne Nordlings inlaga

Nedan bemöter landstinget i tur och ordning vad Susanne Nordling anfört i p. 1 – 3 av sin inlaga.

1. *Investeringar upp till 50 miljoner kronor av nya objekt som inte är namngivna i, men ryms inom ramen för, den av landstingsstyrelsen beslutade investeringsbudgeten (nedan ”Ospecificerade investeringar”)*

I p. 1 av inlagan argumenterar Susanne Nordling till stöd för att delegationen till landstingsdirektören kring ospecificerade investeringar är för omfattande. Bland annat framhålls att budgeten för ”ospecificerade objekt” har mer än dubblerats mellan 2015 och 2016.

Det stämmer att budgeten för ospecificerade objekt har ökat, dock har det inte berott på ett beslut av landstingsdirektören utan ett beslut från landstingsfullmäktige, dvs. landstingets högsta politiska organ. Att budgeten för ospecificerade objekt har ökat medför vidare inte att de beslut som kan tas på delegation gällande ospecificerade investeringar per automatik blir ”principiella” eller ”betydelsefulla” på ett sådant sätt att delegation enligt kommunallagen inte är möjlig. Som anförts av landstinget i tidigare yttrande måste istället varje delegationsbeslut bedömas utifrån omständigheterna i det enskilda fallet samt utifrån storleken på landstinget och hur man på politisk nivå har valt att organisera landstingets olika verksamheter. Kontexten för själva budgetökningen är också av intresse i sammanhanget. Ökningen beror på en organisatorisk förändring som landstingsfullmäktige beslutat om som inneburit att landstingsstyrelsen fått

ett ansvar för strategiska fastighetsinvesteringar. Budgeten för utrustning kopplad till strategiska fastighetsinvesteringar har därmed ökats. Före organisationsförändringen var detta i huvudsak ett ansvar för övriga berörda nämnder och bolag.

Det finns i övrigt ingen anledning att spekulera kring att de kommande åren skulle innebära någon ytterligare förskjutning när det gäller posten ”Ospecificerade investeringar”. Ospecificerade investeringar kommer alltid utifrån hur landstinget styrs av de politiska organen att utgöra en liten del av den totala investeringsbudgeten. Detta garanteras genom att det är landstingsfullmäktige som beslutar om beloppsgränser för specificerade objekt. I nuläget uppgår de ospecificerade objekten, som framgår av landstingets tidigare yttrande, till drygt 177 miljoner kronor, motsvarande drygt tre procent av landstingsstyrelsens förvaltnings totala investeringsbudget.

När det gäller Susanne Nordlings argument under p. 1 kring frågan om storleken på delegerade belopp m.m. hänvisas till landstingets tidigare yttrande.

2. *Omprioritering av investeringsobjekt upp till 50 miljoner kronor inom den av landstingsstyrelsen beslutade investeringsbudgeten*

Susanne Nordling påstår i sin inlaga att ”När det gäller beslutsmandatet där LD fått rätt att fatta beslut om omprioritering av investeringsobjekt upp till 50 miljoner kronor inom den av landstingsstyrelsen beslutade investeringsbudgeten, så innefattar det *hela* landstingsstyrelseförvaltningens budget även om landstinget försöker hävda annorlunda.”

Susanne Nordling har fel här. Av landstingsfullmäktiges beslutade Investeringsstrategi och tillhörande ansvars- och beslutsordning följer, som angetts i landstingets tidigare yttrande, att investeringsobjekt som har ett värde överstigande 100 miljoner kronor kräver beslut i landstingsfullmäktige — dessa benämns ”Specificerade investeringar”. Landstingsstyrelsen och nämnderna i övrigt har ett eget beslutsmandat för sådana investeringsobjekt vars värde understiger 100 miljoner kronor, förutsatt att beloppen ryms inom det belopp som respektive nämnd fått i den av landstingsfullmäktige beslutade budgeten. Denna kategori av investeringar benämns som ”Ospecificerade investeringar” enligt den nomenklatur som fullmäktige beslutat om i Investeringsstrategin.

Landstingsdirektörens beslutsrätt enligt p. 2 (omprioritering av investeringsobjekt upp till 50 miljoner kronor inom den av landstingsstyrelsen beslutade investeringsbudgeten) gäller mot den beskrivna bakgrunden således inte ”hela LSF:s budget”. Mandatet är dessutom avgränsat av att det aktuella namngivna investeringsobjektet ska har ett sammantaget värde på under 50 miljoner kronor.

Förvaltningen känner inte till att någon av de investeringar under 50 miljoner kronor som Susanne Nordling listar i bilaga 3 till sin inlaga, aktbilaga 19, medfört att landstingsdirektören utnyttjat mandatet att omprioritera investeringsobjekt upp till 50 miljoner kronor inom den av landstingsstyrelsen beslutade investeringsbudgeten.

Susanne Nordling återkommer till argumentet om uppkomna undanträngningseffekter som en följd av den nu aktuella delegeringen till landstingsdirektören. Som exempel tar hon upp beslut i landstinget från 2013 som rör tilläggsavtal till projektavtalet för NKS (aktbilaga 20-21). Men det är mycket svårt att se att Susanne Nordlings argument ger stöd för att den ifrågasatta delegeringen till landstingsdirektören innebär undanträngningseffekter. I de ärenden som Susanne Nordling tar upp (aktbilaga 20-21) har besluten om att godkänna avtal fattats av landstingsfullmäktige, på förslag av bl.a. landstingsstyrelsen. Dessa tillkomna avtal har finansierats genom utökad investeringsbudget för landstingsstyrelsen, vilket framgår av besluten. Landstingsdirektören har alltså inte omprioriterat eller stoppat andra av landstingsstyrelsen beslutade investeringsobjekt för att teckna dessa avtal.

I den kommunalrättsliga litteraturen anges att en kommunal nämnd inte kan delegera till förvaltningschef att omdisponera medel inom av nämnden fastställd driftbudgetram (Kommunallagen med kommentarer och praxis, Lena Dalman m.fl., SKL Kommentus media AB, 5:e upplagan 2011, sid. 447). Överfört till den nu aktuella delegeringen kan konstateras att det inte finns något mandat för landstingsdirektören att omdisponera medel inom av nämnden fastställd driftbudgetram eller andra liknande bemyndiganden som strider mot kommunallagens delegeringsförbud.

3. Angående delegeringen rörande fastighetsfrågor och exploateringsavtal

När det gäller ”köp och försäljning av fastigheter, när värdet av det som förvärvas eller överlåts inte överstiger 50 miljoner kronor” och ”exploateringsavtal upp till ett belopp om 50 miljoner kronor” jämför

Susanne Nordling storleken på delegationsrätten med Stockholms stad. I Stockholms stad som äger stora ytor mark fattar politiken/exploateringsnämnden alla investeringsbeslut över 10 miljoner kronor.

Landstinget anser att exemplet med Stockholms stad saknar självständig betydelse vad gäller frågan om beloppet enligt nu ifrågasatt delegering på 50 miljoner kronor är olagligt i och för sig. Förutsättningarna för vad som kan och bör delegeras varierar mellan kommuner och landsting (prop. 1975/76:187 s 260 f.). Den av Stockholms stad tillämpade beloppsgränsen kan därför inte tillmätas självständig betydelse. Beroende på vilken typ av fastighet som det är fråga om skulle dock i det enskilda fallet likväl delegationsförbudet kunna slå till, och därför måste som tidigare framhållits varje ärende bedömas på egna meriter utifrån t.ex. effekterna av en viss försäljning.

Det ska även tilläggas att samtliga beslut inom området investeringar och fastigheter, som har fattats på delegation, redovisas i fastighets- och investeringsberedningen, under landstingsstyrelsen och anmäls i landstingsstyrelsen.

Sammanfattande slutsatser

I 10 kap. 8 § första stycket 3 kommunallagen föreskrivs att ett överklagat beslut ska upphävas om det organ som har fattat beslutet har överskridit sina befogenheter. Prövningsgrunden tar sikte främst på situationer, där principerna för kompetensfördelningen mellan fullmäktige och nämnder – och mellan nämnderna inbördes – inte har iakttagits.

En nämnd får enligt 6 kap. 33 § första stycket kommunallagen uppdra åt bl.a. en anställd hos landstinget att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. Om så önskas av de politiska organen kan de således genom delegation möjliggöra för sig själva att fokusera på mer omfattande behandling av betydelsefulla och principiella ärenden. Väsentligt är att delegationsmöjligheten inte utnyttjas på sådant sätt, att nämnden därigenom avhänder sig ledningen av och ansvaret för verksamheten, se RÅ 1977 ref. 28.

Delegeringsrätten är således avgränsad enligt 6 kap. 34 § kommunallagen genom att ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet är förbehållna nämnden att besluta i. Vad som är ”betydelsefulla” och ”principiella” ärenden kan inte i förväg fullt ut på ett generellt sätt specificeras för alla kommuner och landsting utan måste

sättas i relation till storleken på den enskilda verksamheten och härutöver övriga omständigheter i det enskilda ärendet. Beträffande landstingsstyrelsens möjlighet till delegation är dess uppdrag enligt reglementet och inte minst den gällande budgeten av mycket stor betydelse för bedömningen.

Landstinget anser att de delegeringar som Susanne Nordling ifrågasätter lagligheten i är preciserade, tydliga och avgränsade. Det ligger inom ramen för landstingsstyrelsens ansvar att utforma sin egen delegationsordning och den kan inte anses olaglig enligt angivna bestämmelser i kommunallagen.

Lagligheten kan prövas i laglighetsprövningsmål, men enligt grunderna i kommunallagen finns ett utrymme för kommuner att utforma sina egna bestämmelser. Mot bakgrund av det kan inte lämpligheten ifrågasättas utan endast lagligheten. Avsaknaden av ytterligare bestämmelser om delegation än de som angivits i 6 kap. 33-34 §§ kommunallagen innebär att det är fråga om delegationens lämplighet och inte olaglighet. De omständigheter som Susanne Nordling åberopar för sitt överklagande är således enligt landstingets uppfattning hänförliga till lämpligheten snarare än lagligheten i delegationen.

Sammanfattningsvis bestrider landstinget att de omständigheter Susanne Nordling nu anfört medför skäl för bifall till hennes överklagande. Beslutet strider inte mot kommunallagens bestämmelser.

KAMMARRÄTTEN
I STOCKHOLM
Avdelning 06.

UNDERRÄTTELSE Aktbilaga 26
2016-09-26

Mål nr.
1723-16 Rotel 064
Anges vid kontakt med kammarrätten

Stockholms läns landsting
Box 22550
104 22 Stockholm

Ankom
Stockholms läns landsting
2016 -09- 27
Dnr LS 2015-0353

Susanne Nordling ./. Stockholms läns landsting
angående **Laglighetsprövning enligt kommunallagen**

Ni får tillfälle att **senast den 5 oktober 2016** komma in till kammarrätten med skriftligt yttrande över bifogade handlingar(aktb. 18-25).

Yttrandet bör lämnas i två exemplar.

Anette Söderlund
Telefon 08-561 693 90

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2302 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 5	08-561 690 00 **E-post**: kammarrattenistockholm@dom.se www.kammarrattenistockholm.domstol.se	08-14 98 89	måndag – fredag 08:00-16:00

KAMMARKRÄTTEN
I STOCKHOLM
Ink. 2016 -09- 21
Målnr. 1423-16
Aktbil 18

5.6 Investeringar

Investeringar Mkr	Budget 2014	Budget 2015	Planering 2016	Planering 2017	Planering 2018	Planering 2019
NKS Bygg						
Investeringar i landstingets fastigheter						
NKS relaterade byggutgifter	72,0	122,0	115,1	159,6	76,6	0,4
Thorax ombyggnad	24,0	19,0	198,0	240,0	246,0	25,3
Lab kvarteret anpassning till NKS	17,0	38,5	34,5	0,0	0,0	0,0
ALB verksamhetsanpassn till media	8,0	15,0	44,0	43,0	26,0	0,0
ALB ombyggnation verksamhetsutveckling	0,0	0,0	25,0	250,0	25,0	0,0
Tilläggsavtal mot projektbolaget	265,0	291,5	416,0	255,9	24,2	0,0
Pågående nybyggnation - OPS	3 062,7	2 885,4	2 528,5	1 192,1	0,0	0,0
Summa investeringar i landstingets fastigheter	**3 448,7**	**3 371,4**	**3 361,1**	**2 140,6**	**397,8**	**25,7**
Utrustningsinvesteringar						
Information Kommunikation Teknik	210,8	261,8	145,5	231,2	0,0	0,0
Medicinteknisk utrustning	451,1	562,4	941,4	666,6	405,6	0,0
Utrustning/inredning U2 plan 5-10, radiofarmlab	0,0	13,0	83,0	20,0	0,0	0,0
Utrustning/inredning Behandlingshuset	0,0	7,0	43,0	34,0	1,5	0,0
Inredning	3,1	10,6	97,7	45,5	0,0	0,0
Ospecificerade objekt<100 mkr	79,8	80,3	80,1	80,0	0,0	0,0
Summa utrustningsinvesteringar	**744,8**	**935,1**	**1 390,7**	**1 077,3**	**407,1**	**0,0**
Övriga investeringar LSF						
Strategisk utrustning vård						
Utrustning till ny- och ombyggnation Södertälje sjukhus	0,0	50,0	150,0	60,0	35,0	0,0
Utrustning till ny byggnad västläge - behandlingsbyggnad, SÖS	0,0	0,0	0,0	0,0	663,0	0,0
Utrustning akutvårdsbyggnaden, Danderyds sjukhus	0,0	0,0	100,0	500,0	90,0	0,0
Utrustning vårdavdelningar, Danderyds sjukhus	0,0	0,0	12,0	15,0	0,0	35,0
Utrustning godsmottagning, Danderyds sjukhus	0,0	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0
Utrustning ny- och ombyggnad av akutmottagning, K Huddinge	0,0	0,0	0,0	0,0	65,0	0,0
Summa strategisk utrustning vård	**0,0**	**50,0**	**262,0**	**577,0**	**853,0**	**35,0**
Övriga investeringar						
IT-investeringar	118,4	74,0	98,0	79,9	73,0	76,0
Landstingsarkivet långtids informationsförvaltning	1,1	0,5	0,5	0,7	0,5	0,5
LSF Service utrustningsinvesteringar	7,4	2,0	2,2	1,5	0,3	6,4
Oförutsett	3,9	0,0	0,0	0,0	0,0	5,5
Berga naturbruksgymnasium	0,5	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Summa övriga investeringar LSF	**131,3**	**77,5**	**101,7**	**83,1**	**74,8**	**89,4**
Totalt investeringar	**4 324,8**	**4 434,0**	**5 115,5**	**3 878,0**	**1 732,7**	**150,1**

5.6 Investeringar

Investeringar Mkr	Budget 2015	Budget 2016	Planering 2017	Planering 2018	Planering 2019	Planering 2020
NKS Bygg						
Investeringar i landstingets fastigheter						
NKS-relaterade byggutgifter	122,0	115,1	159,6	76,6	0,4	0,0
Tilläggsavtal mot projektbolaget	291,5	416,0	255,9	24,2	0,0	0,0
Pågående nybyggnation – OPS	2 885,4	2 528,5	1 192,1	0,0	0,0	0,0
Thorax ombyggnad	19,0	10,0	20,0	50,0	181,0	450,4
Lab. kvarteret, anpassning till NKS	38,5	34,5	1,2	0,0	0,0	0,0
ALB verksamhetsanpassning till media	15,0	5,0	5,0	26,0	25,0	52,0
ALB ombyggnation, verksamhetsutveckling	0,0	10,0	10,0	50,0	230,0	0,0
Summa investeringar i landstingets fastigheter	**3 371,4**	**3 119,1**	**1 643,8**	**226,8**	**436,4**	**502,4**
Utrustningsinvesteringar						
Information Kommunikation Teknik	261,8	219,1	196,9	40,0	0,0	0,0
Medicinteknisk utrustning	562,4	751,1	641,7	493,4	0,0	0,0
Utrustning/inredning U2 plan 5–10, radiofarmlab	13,0	83,0	20,0	0,0	0,0	0,0
Utrustning/inredning Behandlingshuset	7,0	43,0	34,0	1,5	0,0	0,0
Inredning	10,6	97,7	44,2	0,0	0,0	0,0
Ospecificerade objekt <100 mkr	80,3	80,1	80,0	0,0	0,0	0,0
Summa utrustningsinvesteringar	**935,1**	**1 274,0**	**1 016,8**	**534,9**	**0,0**	**0,0**

Investeringar Mkr	Budget 2015	Budget 2016	Planering 2017	Planering 2018	Planering 2019	Planering 2020
Övriga investeringar LSF						
Strategisk utrustning vård						
Utrustning till ny- och ombyggnation Södertälje sjukhus	50,0	75,0	135,0	36,8	0,0	0,0
Utrustning ny- o ombyggnation Danderyds sjukhus	0,0	107,2	472,8	155,2	12,0	0,0
Utrustning ny byggnad västläge – behandlingsbyggnad, SÖS	0,0	11,5	151,3	380,0	162,4	0,0
Utrustning nybyggnad psykiatrisk vård S:t Göran	0,0	0,0	0,0	0,8	0,8	22,4
Utrustning ny- och ombyggnad, op. och röntgen Huddinge	0,0	40,0	212,0	388,0	132,0	0,0
Utrustning vårdavd., entré Dalens sjukhus	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ospecificerade objekt <100 mkr, beslutat	0,0	0,0	1,6	0,0	0,0	0,0
Ospecificerade objekt <100 mkr, inriktningsbeslut	0,0	88,1	100,2	136,6	100,3	122,2
Summa strategisk utrustning vård	**50,0**	**321,8**	**1 072,9**	**1 097,4**	**407,5**	**144,6**
Övriga investeringar						
IT-investeringar	74,0	98,0	80,0	73,0	76,0	67,9
Landstingsarkivet långtids informationsförvaltning	0,5	0,5	0,7	0,5	0,5	0,8
LSF Service utrustningsinvesteringar	2,0	2,2	1,5	0,3	6,4	4,0
Stockholms Medicinska Biobank	0,0	21,0	16,5	2,0	0,0	0,0
Oförutsett	0,0	0,0	13,4	28,0	5,5	0,0
Vårdinformatiksystem, 3 Regioner	0,0	0,0	1 000,0	1 000,0	1 000,0	0,0
Berga naturbruksgymnasium	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Summa övriga investeringar LSF	**77,5**	**131,7**	**1 113,1**	**1 104,8**	**1 089,4**	**73,7**
Totalt investeringar	**4 434,0**	**4 846,6**	**4 846,6**	**2 963,9**	**1 933,3**	**720,7**

De dominerande investeringarna i budget 2016 för landstingsstyrelsens förvaltning avser uppförandet av Nya Karolinska Solna.

I juni 2016 överlämnas den första sjukhusfasen i projektet Nya Karolinska Solna till landstinget, tätt följd av garaget under torget i juli och forskningshuset i september. Investeringarna för tilläggsavtalen kommer att vara tämligen höga under åren 2016 och 2017, framför allt beroende på avtalet om en påbyggnad av behandlingshuset med bland annat 80 tillkommande vårdplatser.

Ett större antal nya ändringsförfrågningar har inkommit för bedömning och beräkning av investeringsbelopp. Flera av dessa är till stor del kopplade till byggnadspåverkande utrustningsinvesteringar. I de fall ändringarna leder till tilläggsavtal får investeringen hänskjutas till 2017 års budgetprocess.

KONKURRENSVERKET
I STOCKHOLM
Ink. 2016 -09- 21
Målnr. 1423-16
Aktbil 19

Tilläggsavtal	Som gäller:	Engångskostnad för tilläggsarbeten (kr)
1	Bränslesystem	12100000
2	Ändring spänningspotential	0
3	Saneringsåtgärder/asbest	1109265
4	Life-science garage	21431500
5	Anslutningsrör/Media	6990111
6	Fasad S1/S2 Norrbacka	-1330310
7	Tillagningskök	35628701
8	Monteringsstål för MTU	98654072
9	Café Barnentre	3224842
10	Proffessionell förbindelsegång i norr åt	8952350
11	Kulvertar	10287504
12	Fixturer MTU	7832874
13	Del 1, Stomändring	24274250
14	Radiofarmlab	35190796
15	Strålskydd, del 2	164517947
16	Ny bilaga 2 och besparingar?	0
17	Frånträdelse av mark	0
18	Ändring dispensieringsrum	360478
19	Provtagningscentral	15401974
20	Serveringskök	1863813
21	Thoraxbyggnad	49081149
22	Imaging U2	791556
23	Kommersiella lokaler	2984007
24	Patienthotell & påbyggnad behandlings	457813790
25	Sterilcentral	17527545
26	Reglerging av konst	48650000
27	Lustgas	19037227
28	Laboratorier	181617234
29	Mellanväggar	7334176
30	GMP laboratoriet blir vanligt lab	-3257886
31	Säkring av hantering anestesigaser	19797659
32	Beslagning av utrymmningsdörrar	16953048
33	Sjukhusapotek	81223982
34	Försvarsarbeten tunnelbana	157053702
35	Uppgradering MT-utrustning	2890517
36	Kraft m.m	4421034
37	Helikopterplatta	519393
38	Separat ventilation i byggnad U290	280000
39	Förstärkt skärmning från MR	1200000
40	Säkring av strålningsbunkrar	28826097
41	Tillstånd strålskydd	3164817
42	Cyklotron	22556704
43	Ändringar i dialysmottagningen	423182
44	Kompletterande strömförsörjning	389787
45	Ändringar i operationssalar	26664818
46	Förberedelse installation utrustning	22539494
47	Säkerhetslösningar akutmottagning	1723640
48	Reviderad layout Post-OP Barn	4098614
49	Nykrav från Strålskyddsmyndigheten	10145452

50	Lustgas barn	5163141
51	Prioriteringskörning hissar U2	650636
52	LCMSMS-laboriatorium	3181275
53	Ändring av serveringskök	
54	Interiör byggnad U2:1	
55	Anslutning av rörpostsystem	3181050
56	Anpassning datormografi MTU	1906598
57	AV-utrustning i konferensrum	4770505
58	Anslutning medabryggor Fas 4	
59	Barn röntgen	3549958
60	Neo samvård	6863689
61	Renrumsutrusning Sjukhusapotek	
62	Justering av finansiell modell	
63	Tilläggspremier för försäkringar	
64	Hudkliniken	382079
65	Laryngoskopdisk	1389109
66	Nätuttag i hissar	1162692
67	Justering av Tillträdesperioder	6250000
68	Anslutning medabryggor FAs 5, 5b och 6	
69	Utökad bestyckning vårdpanel	2667871
70	Mediapanel MR-rum	2887706
71	Tryckkammare	15896633
72	Sterilcentral	9333798
	SUMMA	1702177645

Beslut fattat av	Beslut fattat på delegation av:	
	2011-05-31	
		Inget beslut finns registrerat
	2011-09-01	Verkställighetsbeslut - rätt tolkning?
2012-09-12		
2015-09-12		
	2012-08-18	
2013-02-20		
2013-02-20		
2013-09-25		
2013-09-25		
2013-02-20		
2013-02-20		
2013-02-20		
2016-09-25		
2013-02-20		
2013-02-20		
	2013-05-03	
	2014-08-27	
2013-09-25		
2013-09-25		
2013-09-25		
2013-09-25		
2013-09-25		
2013-10-2		
2013-09-25	2015-04-30	
	2013-09-19	
	2014-03-27	
2014-03-27		
	2014-03-27	
	2014-05-28	
	2014-03-27	
	2014-08-27	
2014-03-27		
2016-03-25		
	2014-08-19	
	2014-09-09	
	2014-08-19	
	2014-08-19	
	2014-08-19	
	2014-08-25	
	2014-12-02	
	2016-04-21	
	2015-02-06	
	2014-09-25	
	2015-02-06	
	2015-02-06	
	2015-09-13	
	2015-09-13	
	2016-02-26	

2016-02-26	
2016-02-26	
2016-08-24	
	Avtal under förhandling
	Avtal under förhandling
2016-09-02	
2016-04-20	
2016-02-26	
	Avtal under förhandling
2016-04-20	
2016-04-20	
	Avtal under förhandling
2016-06-15	
2016-08-04	
2016-04-20	
2016-04-21	
2016-04-21	
2016-05-16	
	Avtal under förhandling
2016-08-24	
2016-08-24	
2016-08-24	
2016-08-24	

Landstingsstyrelsens förvaltning
Strategiska fastighetsfrågor och investeringar

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2013-09-25

LS 1309-1122

KAMMARRÄTTEN
I STOCKHOLM

Ink. 2016 -09- 21

Målnr. 1423-16
Aktbil 20

Ankom
Stockholms läns landsting
2013 -09- 26
Dnr LS 1309-1122
Rotel I

Landstingsstyrelsens
arbetsutskott

Tilläggsavtal nr 9, 10, 14, 19, 20, 21, 22, 23 samt 25 till Projektavtalet för Nya Karolinska Solna (NKS)

Ärendebeskrivning

Ärendet avser godkännande av nio tilläggsavtal till Projektavtalet för Nya Karolinska Solna (NKS). Avtalen är tillkomna för att öka och tillföra funktionalitet som inte kunnat förutses i Projektavtalet.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 25 september 2013
Tilläggsavtal nr 9 till Projektavtalet "ÄF nr 15 – Café Barnentré"
Tilläggsavtal nr 10 till Projektavtalet "ÄF nr 21 – Professionell förbindelsegång i norr återförs"
Tilläggsavtal nr 14 till Projektavtalet "ÄF nr 11 – Radiofarmlab"
Tilläggsavtal nr 19 till Projektavtalet "ÄF nr 12 – Provtagningscentral"
Tilläggsavtal nr 20 till Projektavtalet "ÄF nr 31 – Serveringskök"
Tilläggsavtal nr 21 till Projektavtalet "ÄF nr 22 – Thoraxbyggnad (förbindelsegångar, entréer och öppningar)"
Tilläggsavtal nr 22 till Projektavtalet "ÄF nr 40 – Imaging U2"
Tilläggsavtal nr 23 till Projektavtalet "ÄF nr 37 – Kommersiella lokaler"
Tilläggsavtal nr 25 till Projektavtalet "ÄF nr 35 – Godsmottagning sterilcentral"

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår landstingsstyrelsen *dels* föreslå landstingsfullmäktige besluta

att godkänna Tilläggsavtal nr 9 till Projektavtalet "ÄF nr 15 – Café Barnentré"

att godkänna Tilläggsavtal nr 10 till Projektavtalet "ÄF nr 21 – Professionell förbindelsegång i norr återförs"

att godkänna Tilläggsavtal nr 14 till Projektavtalet "ÄF nr 11 – Radiofarmlab"

att godkänna Tilläggsavtal nr 19 till Projektavtalet "ÄF nr 12 – Provtagningscentral"

att godkänna Tilläggsavtal nr 20 till Projektavtalet "ÄF nr 31 – Serveringskök"

att godkänna Tilläggsavtal nr 21 till Projektavtalet "ÄF nr 22 – Thoraxbyggnad (förbindelsegångar, entréer och öppningar)"

att godkänna Tilläggsavtal nr 22 till Projektavtalet "ÄF nr 40 – Imaging U2"

att godkänna Tilläggsavtal nr 23 till Projektavtalet "ÄF nr 37 – Kommersiella lokaler"

att godkänna Tilläggsavtal nr 25 till Projektavtalet "ÄF nr 35 – Godsmottagning sterilcentral"

att godkänna hanteringen av 2013 års ökade investeringsutgift för tilläggsavtalen inom landstingets totala investeringsutrymme

att uppdra åt landstingsstyrelsen att beakta den resterande investeringsutgiften i kommande års investeringsplanering

dels för egen del besluta

att uppdra till Stockholms läns landstings ombud att underteckna Tilläggsavtalen i enlighet med bestämmelserna i Projektavtalet för Nya Karolinska Solna.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning

I samband med projektering och byggnation av Nya Karolinska Solna har det framkommit förslag på ändringar i Projektavtalet. Dessa ändringar anses nödvändiga och angelägna för att uppnå effektiva vårdprocesser och för att på bästa sätt tillvarata anläggningens ytor.

Ändringarna som förordas är en professionell förbindelsegång på plan 4 mellan byggnad U1:4 och U1:5, ett radiofarmlaboratorium med tillhörande avfalls- och avklingningsrum för isotoptillverkning, en provtagningscentral för vuxna med en kapacitet på 400 patienter per dag, serveringskök med

häll och fläkt för att möjliggöra egen enklare tillagning, tillkommande förbindelsegångar, öppningar och entréer mellan befintlig Thoraxbyggnad och den nya sjukhusbyggnaden, ökad stallningskapacitet i byggnad U2 inklusive ett bättre samband mellan djurimaging-avdelningarna, omfördelning av yta som i dagens planering nyttjas som personalrum, men som bättre passar som kommersiell lokal, samt en ändring som möjliggör för föräldrar att kunna få sig något att äta utan att behöva gå bort till restaurangen i andra änden av byggnaden.

Bakgrund

I samband med byggnationen av NKS uppkommer behov av att genomföra nödvändiga tilläggsarbeten eller ändringar till följd av nya identifierade krav på anläggningen, som inte kunde förutses i samband med Projekt-avtalets tecknande.

Överväganden

Landstinget har, via NKS Bygg, ställt ut ändringsförfrågningar som har utmynnat i de förslag till tilläggsavtal som redogörs för nedan.

Samtliga föreslagna tilläggsavtal har varit uppe till beslut i Karolinska Universitetssjukhusets operativa styrgrupp och bedöms vara nödvändiga för klinisk driftsättning av sjukhuset.

Tilläggsavtal nr 9 till Projektavtalet "ÄF nr 15 – Café Barnentré"

Ett café i barnentrén bedöms som nödvändigt i denna del av byggnaden. Detta för att skapa närhet till service för föräldrar och barn i samband med sjukhusvistelse i en miljö som är anpassad för föräldrar och barn.

Ändringen medför en utgift om 3 224 842 kronor avseende tilläggsarbeten. En extra engångsutgift om 41 800 kronor avseende hantering av tjänsteförfrågan tillkommer. Vissa tekniska förvaltningstjänster och servicetjänster tillkommer om 85 124 kronor per år och medför en förändring av det årliga vederlaget med indikativt 85 124 kronor. En extra engångsutgift till finansiärer respektive oberoende besiktningsman bedöms uppgå till sammanlagt 125 000 kronor. För livscykelkostnader tillkommer en utgift för projektbolaget om 587 069 kronor och medför en ändring av årsvederlaget med indikativt 27 000 kronor.

"ÄF nr 15 - Café Barnentré"	Belopp i SEK
Investering	
Tilläggsarbeten	3 224 842
Extra engångsersättning för hantering av ändring av tjänster	41 800
Extra engångsersättning för finansiärer o oberoende besiktningsman	125 000
Total	**3 391 642**
Framtida påverkan på vederlag	
Indikativ årlig justering av vederlag för livscykelkostnad och tjänster	112 124

Tilläggsavtal nr 10 till Projektavtalet "ÄF nr 21 – Professionell förbindelsegång i norr återförs"

En professionell förbindelsegång skall uppföras på plan 4 mellan byggnad U1:4 och U1:5. I nuläget finns endast krav på en publik förbindelsegång i Projektavtalet. Ändringen omfattar tillkommande professionell förbindelsegång samt flytt/omdisponering av vissa utrymmen med tillhörande byggnads- och installationsarbeten för att kunna inrymma denna professionella förbindelsegång.

Ändringen medför en utgift om 8 952 350 kronor avseende tilläggsarbeten. En extra engångsutgift om 40 500 kronor avseende hantering av tjänsteförfrågan tillkommer. Vissa tekniska förvaltningstjänster och servicetjänster tillkommer om 59 039 kronor per år. En extra engångsutgift till finansiärer respektive oberoende besiktningsman bedöms uppgå till sammanlagt 125 000 kronor. För livscykelkostnader tillkommer en utgift för projektbolaget om 1 727 772 kronor och medför tillsammans med ändrade tjänster en ändring av årsvederlaget om indikativt 124 039 kronor.

"ÄF nr 21 - Professionell förbindelsegång i norr återförs"	Belopp i SEK
Investering	
Tilläggsarbeten	8 952 350
Extra engångsersättning för hantering av ändring av tjänster	40 500
Extra engångsersättning för finansiärer o oberoende besiktningsman	125 000
Total	**9 117 850**
Framtida påverkan på vederlag	
Indikativ årlig justering av vederlag för livscykelkostnad och tjänster	124 039

Tilläggsavtal nr 14 till Projektavtalet "ÄF nr 11 – Radiofarmlab"

Tilläggsavtal nr 14 avser ett radiofarmlaboratorium med tillhörande avfalls- och avklingningsrum. Syftet med detta är att kunna tillverka isotoper för diagnostik och vård. Detta är ett nytillkommande krav och fanns därför inte med i det ursprungliga Projektavtalet.

Ändringen medför en utgift om 35 190 796 kronor avseende tilläggsarbeten. En extra engångsutgift om 108 400 kronor avseende hantering av tjänsteförfrågan tillkommer. Vissa tekniska förvaltningstjänster och servicetjänster tillkommer om 415 853 kronor per år och medför en förändring av det årliga vederlaget med indikativt 415 853 kronor. En extra engångsutgift till finansiärer respektive oberoende besiktningsman bedöms uppgå till sammanlagt 110 000 kronor. För livscykelkostnader tillkommer en utgift för projektbolaget om 17 236 540 kronor och medför en förändring av det årliga vederlaget med indikativt 917 853 kronor.

"ÄF nr 11 - Radiofarmlab "	Belopp i SEK
Investering	
Tilläggsarbeten	35 190 796
Extra engångsersättning för hantering av ändring av tjänster	108 400
Extra engångsersättning för finansiärer o oberoende besiktningsman	110 000
Total	**35 409 196**
Framtida påverkan på vederlag	
Indikativ årlig justering av vederlag för livscykelkostnad och tjänster	917 853

Tilläggsavtal nr 19 till Projektavtalet "ÄF nr 12 – Provtagningscentral"

Tilläggsavtal nr 19 avser nya krav som har ställts i form av en provtagningscentral för vuxna med en kapacitet på 400 patienter per dag. Tidigare var tanken att man lokalt ute på avdelningarna skulle ta prover, men ändrade krav gör att den tidigare lösningen inte klarar behovet.

Ändringen medför en utgift om 15 401 974 kronor avseende tilläggsarbeten. En extra engångsutgift om 52 100 kronor avseende hantering av tjänsteförfrågan tillkommer. Vissa tekniska förvaltningstjänster och servicetjänster tillkommer om 260 092 kronor per år. En extra engångsutgift till finansiärer respektive oberoende besiktningsman bedöms uppgå till sammanlagt 125 000 kronor. För livscykelkostnader tillkommer en utgift för projektbolaget om 2 692 901 kronor och medför en förändring av det årliga vederlaget med indikativt 350 092 kronor.

"ÄF nr 12 - Provtagningscentral "	Belopp i SEK
Investering	
Tilläggsarbeten	15 401 974
Extra engångsersättning för hantering av ändring av tjänster	52 100
Extra engångsersättning för finansiärer o oberoende besiktningsman	125 000
Total	**15 579 074**
Framtida påverkan på vederlag	
Indikativ årlig justering av vederlag för livscykelkostnad och tjänster	350 092

Tilläggsavtal nr 20 till Projektavtalet "ÄF nr 31 – Serveringskök"

Tilläggsavtal nr 20 avser komplettering av serveringsköken. NKS har enligt landstingsstyrelsens beslut den 5 mars 2013, § 39 (LS 1202-0263) utrustats med ett tillagningskök där patientmaten skall tillagas för att sedan i kylt skick distribueras till respektive vårdavdelning. Varje vårdavdelning är utrustad med ett serveringskök där maten kan värmas i mikrovågsugn när patienten själv önskar att bli serverad sin mat. Verksamheten har uttryckt behov av att dessutom själva kunna tillaga enklare måltider i serveringsköket varvid serveringsköken måste kompletteras med stekhäll och fläktar.

Ändringen medför en utgift om 1 863 813 kronor avseende tilläggsarbeten. En extra engångsutgift om 52 400 kronor avseende hantering av tjänsteförfrågan tillkommer. Vissa tekniska förvaltningstjänster och servicetjänster tillkommer om 186 129 kronor per år. En extra engångsutgift till finansiärer respektive oberoende besiktningsman bedöms uppgå till sammanlagt 125 000 kronor. Livscykelkostnader medför en reduktion om 166 212 kronor men medför tillsammans med ökade tjänster en ökning av det årliga vederlaget med indikativt 159 629 kronor.

"ÄF nr 31 - Serveringskök "	Belopp i SEK
Investering	
Tilläggsarbeten	1 863 813
Extra engångsersättning för hantering av ändring av tjänster	52 400
Extra engångsersättning för finansiärer o oberoende besiktningsman	125 000
Total	**2 041 213**
Framtida påverkan på vederlag	
Indikativ årlig justering av vederlag för livscykelkostnad och tjänster	159 629

Tilläggsavtal nr 21 till Projektavtalet "ÄF nr 22 – Thoraxbyggnad (förbindelsegångar, entréer och öppningar)"

Tilläggsavtal nr 21 avser följande olika delar:

- Tillkommande förbindelsegång mellan byggnad U1 plan 08 och Thoraxbyggnad plan 07
- Tillkommande förbindelsegång mellan byggnad U1 plan 06 och Thoraxbyggnad plan 04
- Tillgänglighetsanpassning av Thoraxbyggnadens entré B
- Utförande av hårdjord yta på gården mellan byggnad U2 och Thoraxbyggnaden utanför entré D så att entrén kan användas för ambulans och för rörelsehindrade som ankommer med färdtjänst
- Förberedelse för ytterligare en förbindelsegång mellan den högra labkärnan i byggnad U2:3, plan 07 till N3 (Thorax) plan 05
- Mellan Thoraxbyggnaden och byggnad U2, södra manteln, planeras för öppningar på plan 03 (utbildningsplanet), plan 04 ("imaging-planet") och plan 06 (tema cancer med pat./cyt i Thoraxbyggnaden)

Ändringen medför en utgift om 45 003 767 kronor avseende tilläggsarbeten. En extra engångsutgift till finansiärer respektive oberoende besiktningsman bedöms uppgå till sammanlagt 110 000 kronor. En ökning av projektbolagets livscykelkostnad om 5 062 992 kronor leder till en ändring av det årliga vederlaget om indikativt 203 000 kronor.

"ÄF nr 22 - Thorax skyway U1"	Belopp i SEK
Investering	
Tilläggsarbeten	45 003 767
Extra engångsersättning för finansiärer o oberoende besiktningsman	110 000
Total	**45 113 767**
Framtida påverkan på vederlag	
Indikativ årlig justering av vederlag för livscykelkostnad	203 000

Tilläggsavtal nr 22 till Projektavtalet "ÄF nr 40 – Imaging U2"

Tilläggsavtal nr 22 avser att öka stallningskapaciteten i byggnad U2 samt att få till ett bättre samband mellan djurimagingavdelningarna. För att genomföra detta föreslås några ändringar avseende planlösning. Detta innebär bland annat att ett inplanerat rum för SPECT-CT (en apparat som ger tredimensionella medicinska bilder på pågående aktiviteter i kroppen och som används vid medicinsk diagnostik) utgår samt att ett nytt rum för FÖRVAR IVC ("Individualism ventilated cages", burar för förvaring av djur) tillkommer.

Ändringen medför en utgift om 791 566 kronor avseende tilläggsarbeten. En extra engångsutgift till finansiärer respektive oberoende besiktningsman bedöms uppgå till sammanlagt 50 000 kronor.

"ÄF nr 40 - Imaging U2 "	Belopp i SEK
Investering	
Tilläggsarbeten	791 566
Extra engångsersättning för finansiärer o oberoende besiktningsman	50 000
Total	**841 566**

Tilläggsavtal nr 23 till Projektavtalet "ÄF nr 37 – Kommersiella lokaler"

Tilläggsavtal nr 23 avser omdisponering av yta. I dag planeras ett personalrum för tjänsteleverantör på plan 3 i söder vid fasad. Denna yta bör i stället nyttjas för kommersiell verksamhet. Personalrummet bör i stället flyttas till byggnad U1:2 plan 4 norra manteln så lång österut som möjligt. Den kommersiella ytan kommer att få en ingång inifrån. Dessutom kommer en förrådsyta på plan 11 norr och söder att omdisponeras till konferensrum.

Ändringen medför en utgift om 2 984 007 kronor avseende tilläggsarbeten. En extra engångsutgift till finansiärer respektive oberoende besiktningsman bedöms uppgå till sammanlagt 150 000 kronor. En ökning av projektbolagets livscykelkostnad om 1 086 408 kronor leder till en ändring av det årliga vederlaget om indikativt 43 000 kronor.

"ÄF nr 37 - Kommersiella lokaler "	Belopp i SEK
Investering	
Tilläggsarbeten	2 984 007
Extra engångsersättning för finansiärer o oberoende besiktningsman	150 000
Total	**3 134 007**
Framtida påverkan på vederlag	
Indikativ årlig justering av vederlag för livscykelkostnad	43 000

Tilläggsavtal nr 25 till Projektavtalet "ÄF nr 35 – Godsmottagning sterilcentral"

Tilläggsavtal nr 25 avser ett återgående till det ursprungliga förslaget (med vissa modifieringar) för godsmottagning sterilcentral vilket innebär att material skall transporteras i obrutet skick från varumottagningen till en lokal godsmottagning i anslutning till sterilavdelningen för avemballering.

Ändringen medför en utgift om 1 403 374 kronor avseende tilläggsarbeten. En extra engångsutgift till finansiärer respektive oberoende besiktningsman bedöms uppgå till sammanlagt 125 000 kronor. En ökning av projektbolagets livscykelkostnad om 1 191 348 kronor leder till en ändring av det årliga vederlaget om indikativt 43 000 kronor.

"ÄF nr 35 - Godsmottagning sterilcentral "	Belopp i SEK
Investering	
Tilläggsarbeten	1 403 374
Extra engångsersättning för finansiärer o oberoende besiktningsman	125 000
Total	**1 528 374**
Framtida påverkan på vederlag	
Indikativ årlig justering av vederlag för livscykelkostnad	43 000

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Den totala investeringsutgiften för tilläggsavtalen enligt detta beslutsunderlag är 116 156 689 kronor, se nedanstående sammanställning.

Tilläggsavtal för beslut	Belopp i SEK
Investeringsutgift	
ÄF 15 - Café Barnhuset	3 391 642
ÄF 21 - Professionell förbindelsegång	9 117 850
ÄF 11 - Radiofarmlab	35 409 196
ÄF 12 - Provtagningscentral	15 579 074
ÄF 31 -Serveringskök	2 041 213
ÄF 22 - Thorax skyway U1	45 113 767
ÄF 40 - Imaging U2	841 566
ÄF 37 - Kommersiella lokaler	3 134 007
ÄF 35 - Godsmottagning sterilcentral	1 528 374
Total	**116 156 689**
Framtida indikativa årliga påverkan på vederlaget	1 952 737

För år 2013 innebär det en utgift på 36 216 061 kronor där 22 400 000 kronor finns upptaget i 2013 års investeringsbudget för delar av dessa tilläggsavtal.

Landstingets totala investeringsbudget uppgår under år 2013 till 16 129 miljoner kronor med en prognos i juli för helåret på 12 007 miljoner kronor. Med anledning av den lägre prognosen föreslås den utökade utgiften för år 2013 hanteras inom ramen för landstingets totala

investeringsutrymme. Vidare föreslås att den resterande investeringsutgiften beaktas i kommande års investeringsplanering.

Det framtida vederlaget kommer efter färdigställande att årligen öka med indikativt 1 952 737 kronor för tjänster och livscykelkostnader.

Tidplan

Övergripande tidplan påverkas inte av ovan nämnda tilläggsavtal.

Miljökonsekvenser av beslutet

Projektbolaget följer de miljökrav som har ställts i Bilaga 19 till Projektavtalet. Det är därför inte relevant med ytterligare miljökonsekvensbeskrivningar i detta ärende.

Toivo Heinsoo
Landstingsdirektör

Marit Brusdal Penna
Direktör Strategiska
fastighetsfrågor och investeringar

Landstingsstyrelsens förvaltning
NKS Bygg

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2013-02-07

LS 1302-0194
LS 1202-0263

Handläggare: Mats Abrahamsson

Landstingsstyrelsens
arbetsutskott

Ankom
Stockholms läns landsting
2013 -02- 11
Dnr LS 1302-0194
LS 1202-0263
KAMMARRÄTTEN
I STOCKHOLM
Ink. 2016 -09- 21
Målnr. 1423-16
Aktbil 21

Tilläggsavtal nr 7, 8, 11, 12, 13, 15 samt 16 till Projektavtalet för Nya Karolinska Solna (NKS)

Ärendebeskrivning

Ärendet avser godkännande av sju nya tilläggsavtal till Projektavtalet för Nya Karolinska Solna (NKS).

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 7 februari 2013
Tilläggsavtal nr 7 till Projektavtalet"ÄF 08 – Tillagningskök"
Tilläggsavtal nr 8 till Projektavtalet "ÄF 13b – Monteringsstål i bjälklag för medicinteknisk utrustning"
Tilläggsavtal nr 11 till Projektavtalet "ÄF 24 – Kulverthöjder och kulvertanslutning"
Tilläggsavtal nr 12 till Projektavtalet "ÄF 13a - Fixturer för medicinteknisk utrustning"
Tilläggsavtal nr 13 till Projektavtalet "ÄF 23 – del 1 Stomändring (strålskydd)"
Tilläggsavtal nr 15 till Projektavtalet "ÄF 23 – del 2, Strålskydd"
Tilläggsavtal nr 16 till Projektavtalet

Tilläggsavtalen bifogas inte, men finns att tillgå i pärmar på LSF kansli.

Förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår landstingsstyrelsen *dels* föreslå landstingsfullmäktige besluta

att godkänna Tilläggsavtal nr 15 till Projektavtalet "ÄF 23 - del 2, Strålskydd"

att godkänna Tilläggsavtal nr 16 till Projektavtalet

att fastställa 2013 års investeringsbudget för landstingsstyrelsen till 3 603 600 000 kronor

att finansieringen av landstingsstyrelsens utökade investeringsbudget med 152 100 000 kronor för 2013 sker via 2930 Koncernfinansiering

att uppdra till landstingstyrelsen att i samband med budget 2014 inarbeta tillkommande utgifter för åren 2014-2016

dels för egen del besluta

att godkänna Tilläggsavtal nr 7 till Projektavtalet "ÄF 08 – Tillagningskök"

att godkänna Tilläggsavtal nr 8 till Projektavtalet "ÄF 13b – Monteringsstål i bjälklag för medicinteknisk utrustning"

att godkänna Tilläggsavtal nr 11 till Projektavtalet "ÄF 24 – Kulverthöjder och kulvertanslutning"

att godkänna Tilläggsavtal nr 12 till Projektavtalet "ÄF 13a - Fixturer för medicinteknisk utrustning"

att godkänna Tilläggsavtal nr 13 till Projektavtalet "ÄF 23 – del 1 Stomändring (strålskydd)"

att uppdra till Stockholms läns landstings ombud att underteckna tilläggsavtalen i enlighet med bestämmelserna i Projektavtalet för Nya Karolinska Solna

att godkänna omprioritering av investeringsmedel från investeringar för maskiner, inventarier och IT till byggnadsinvesteringar i investeringsbudget 2013 för NKS Bygg.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning

I samband med Projektavtalets ingående kom Stockholms läns landsting och Projektbolaget överens om vissa principiella kostnadsbesparingar. Parterna har nu, i föreslaget Tilläggsavtal nr 16, kommit överens om de exakta krav- och arbetsändringar som dessa kostnadsbesparingar föranleder.

Vidare föreslås tilläggsavtal som omfattar tilläggsarbeten i form av installation av fixturer för stålkonstruktion till medicinteknisk utrustning, installation av stålkonstruktion i bjälklag för takmonterad medicinteknisk

utrustning, installation av tillagningskök, nödvändiga markarbeten för att kunna ansluta kulvert mot Karolinska Institutet, samt ett utökat strålskydd.

Bakgrund

I samband med byggnationen av NKS uppkommer behov av att genomföra nödvändiga tilläggsarbeten eller ändringar till följd av nya identifierade krav på anläggningen, som inte kunde förutses i samband med Projektavtalets tecknande. Landstingsstyrelsen har redan godkänt Tilläggsavtal nr 4 och 5 till Projektavtalet avseende ett garage och rör för fjärrvärme och fjärrkyla (LS 1206-0931). Beslut har också fattats om Tilläggsavtal nr 6 som avser ett arbete med fasaden på Norrbacka. I nyssnämnda ärende (LS 1206-0931) redogörs även för de tilläggsavtal som har godkänts och tecknats under 2011 samt den ändringshanteringsprocess mellan landstinget och Projektbolaget som ligger till grund för de tilläggsavtal som föreslås.

Överväganden

Landstinget har, via NKS Bygg, ställt ut ändringsförfrågningar som har utmynnat i de förslag till tilläggsavtal som redogörs för nedan. En översyn av de föreslagna tilläggsavtalen har genomförts av specialister för att säkerställa att landstingets avtalsvillkor i Projektavtalet inte förändras på ett icke önskvärt sätt med anledning av tilläggsavtalen.

Samtliga föreslagna tilläggsavtal bedöms vara både nödvändiga och till fördel för landstinget.

Tilläggsavtal nr 16 till Projektavtalet

Tilläggsavtal nr 16 avser konkreta arbetsändringar inom ramen för tidigare överenskomna besparingar enligt Projektavtalet[1]. Landstinget och Projektbolaget kom i samband med Projektavtalets ingående överens om vissa kostnadsbesparingar som i avtalet omnämns som "520-mrk-listan", "400-mkr-listan" och ytterligare en kostnadsbesparing om 327,5 miljoner kronor[2], Samtliga dessa kostnadsbesparingar på sammanlagt 1 247 500 000 kronor har beaktats vid fastställandet av det årliga vederlaget.

I detta tilläggsavtal regleras de exakta krav- och arbetsändringar som kostnadsbesparingarna föranleder. Som en konsekvens av detta arbete

[1] Underbilaga 2a:5 "Besparingar" till Bilaga 2 a "Övergripande krav" till Projektavtalet.
[2] Punkt 2 i Underbilaga B2a:5, "Besparingar" till Bilaga 2 a "Övergripande krav".

måste ett antal bilagor till Projektavtalet, däribland Bilaga 2, Bilaga 3, Bilaga 9, Bilaga 10, Bilaga 12, Bilaga 22 och Bilaga 23 (underbilagorna A, C och D), justeras. Landstinget har med hjälp av särskild kompetens inom området vad gäller OPS-avtal genomfört en egen utvärdering av gjorda förändringars eventuella påverkan på betalningsmekanismen i Bilaga 23. Slutsatsen av granskningen är att någon påverkan inte kan utvisas vad gäller modellen för betalningsmekanismen. Förändringarna innebär således inte någon materiell förändring av betalningsmekanismen, men utformningen därav måste anpassas till de förändringar som skett i anslutning till arbetet med beslutade kostnadsbesparingar.

Parterna har kommit överens om en annan typ av ventilationslösning i samtliga isoleringsrum som bygger på recirkulation i kombination med hepafilter. Denna lösning innebär en ändring av omfattningen av vissa tekniska förvaltningstjänster och påverkar det årliga vederlaget med indikativt 439 000 kronor.

Tilläggsavtal nr 7 till Projektavtalet "ÄF 08 - Tillagningskök"

Landstingsstyrelsen behandlade den 24 januari 2012 en delrapport från måltidutredningen (LS 1104-0575) angående inrättande av ett lokalt tillagningskök i NKS. Utredningens förslag var att ett lokalt tillagningskök kan inrättas på NKS för att skapa förutsättningar för en individanpassad mat med hög kvalitet. Landstingsdirektören fick då i uppdrag att återkomma med förslag till beslut om hur ett lokalt tillagningskök i NKS kan inrättas.

Tilläggsavtalet avser att reglera byggnationen av ett tillagningskök på NKS och innefattar installation av utrustning för tillagning och nedkylning av mat, annan typ av ventilation och avlopp samt tillkommande byggnads-åtgärder.

Ändringen medför en kostnad om 35 628 701 kronor avseende tilläggsarbeten. En extra engångskostnad om 86 400 kronor avseende hantering av tjänsteförfrågan tillkommer. För försäkringar tillkommer en kostnad om 1 111 618 kronor under byggfasen och 22 423 kronor per år under driftfasen. Vissa tekniska förvaltningstjänster och servicetjänster tillkommer och medför en förändring av det årliga vederlaget med indikativt 146 000 kronor. En extra engångskostnad till finansiärer respektive oberoende besiktningsman bedöms uppgå till sammanlagt 125 000 kronor.

En senare reglering enligt Projektavtal av tillkommande utrustning bedöms innebära en kostnad om 830 000 kronor för arbeten.

Tillagningsköket kräver också köksutrustning, vilket kommer att upphandlas av landstinget inom ramen för projektet Inredning.

Utredning pågår gällande eventuell byggnation av serveringskök på vårdavdelningarna eftersom verksamheterna vill kunna tillaga enklare måltider. Det innebär ytterligare tilläggsavtal och kostnader om sådan byggnation ska genomföras.

Tilläggsavtal nr 8 till Projektavtalet "ÄF 13b - Monteringsstål i bjälklag för medicinteknisk utrustning"

Tilläggsavtalet avser installation av monteringsstål för takhängd medicinteknisk utrustning. Denna stålkonstruktion ska monteras i fixturer, se nedan avsnittet om Tilläggsavtal nr 12. Syftet med detta är att förenkla montage av takhängd medicinteknisk utrustning genom att skapa en lägre takhöjd.

Ändringen medför en kostnad för tillkommande arbete om 98 654 072 kronor. En extra engångskostnad till finansiärer respektive oberoende besiktningsman bedöms uppgå till sammanlagt 125 000 kronor.

Tilläggsavtal nr 11 till Projektavtalet "ÄF 24 – Kulverthöjder och kulvertanslutning"

Tilläggsavtalet avser nödvändiga markarbeten för att justera höjdskillnader som möjliggör anslutning av kulvert till Karolinska Institutet.

Ändringen medför en kostnad för tillkommande arbeten om 10 287 504 kronor för tilläggsarbeten. En extra engångskostnad om 40 500 kronor avseende framtagande av tjänsteförfrågan tillkommer. Vissa tekniska förvaltnings- och servicetjänster samt livscykelkostnader tillkommer och medför en förändring av det årliga vederlaget med indikativt 110 000 kronor. En extra engångskostnad till finansiärer respektive oberoende besiktningsman bedöms uppgå till sammanlagt 150 000 kronor.

Tilläggsavtal nr 12 till Projektavtalet "ÄF 13a - Fixturer för medicinteknisk utrustning"

Tilläggsavtalet avser installation av fixturer (*infästningar för monteringsstål*) för takhängd medicinteknisk utrustning. Dessa fixturer måste byggas

in i bjälklagen för att underlätta senare montage av stålkonstruktion (s.k. monteringsstål) för takhängd medicinteknisk utrustning.

Ersättning betalas baserat på faktiskt utfall av relevant antal fixturer. Ändringen bedöms medföra en kostnad om 7 501 386 kronor för tillkommande arbeten. En extra engångskostnad om 165 744 kronor avseende hantering av arbetsförfrågan tillkommer.

En extra engångskostnad till finansiärer respektive oberoende besiktningsman bedöms uppgå till sammanlagt 125 000 kronor.

Tilläggsavtal nr. 13 till Projektavtalet "ÄF 23 – del 1 Stomändring (strålskydd)"

Efter Projektavtalets tecknande har nya krav ställts på strålskydd. Detta påverkar bland annat byggnadens utformning med efterföljande nödvändiga förstärkningar i betongstommen, vilket regleras i detta tilläggsavtal. Ändringen är nödvändig för att få tillstånd av Strålskyddsmyndigheten för att bedriva cancervård.

Ändringen medför en kostnad om 24 274 250 kronor för tilläggsarbeten. En extra engångskostnad till finansiärer respektive oberoende besiktningsman bedöms uppgå till sammanlagt 125 000 kronor.

Tilläggsavtal nr. 15 till Projektavtalet "ÄF 23 Del 2 - Strålskydd"

Efter Projektavtalets tecknande har nya krav ställts på strålskydd. Detta påverkar bland annat byggnadens utformning såsom utförande av strålskyddade konstruktioner med blyplåt respektive betong, vilket regleras i detta tilläggsavtal. Ändringen är nödvändig för att få tillstånd av Strålskyddsmyndigheten för att bedriva cancervård.

Ändringen medför en kostnad om 164 517 947 kronor för tilläggsarbeten. En extra engångskostnad om 47 200 kronor avseende hantering av tjänsteförfrågan tillkommer. Vissa tekniska förvaltningstjänster samt livscykelkostnader tillkommer och medför en förändring av det årliga vederlaget med indikativt 229 000 kronor. En extra engångskostnad till finansiärer respektive oberoende besiktningsman bedöms uppgå till sammanlagt 125 000 kronor.

En senare reglering enligt Projektavtal av tillkommande utrustning i form av anpassade genomräckningsskåp bedöms innebära en kostnad om 7 750 000 kronor för arbeten och 18 909 000 kronor för livscykelkostnader.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

I investeringsbudget för år 2013 har NKS Bygg upptagit 73 790 000 kronor som direkt kan knytas till ovanstående tilläggsavtal, där 30 000 000 kronor tas ur budget för byggnadsinvesteringar och 43 790 000 kronor ur budget för investeringar för maskiner, inventarier och IT. Under år 2013 beräknas en utgift på 225 909 436 kronor för tilläggsavtalen. Till följd av detta uppstår ett behov av en utökad investeringsram för år 2013 jämfört med fullmäktiges beslut i juni 2012. Landstingsstyrelsens investeringsbudget för 2013 uppgår enligt junibeslutet till 3 451 500 000 kronor. Ramen föreslås utökas med 152 100 000 kronor för år 2013. Den justerade budgeten för 2013 är 3 603 600 000 kronor. I övrigt inarbetas resterande del av denna investering i samband med 2014 års budgetarbete.

Miljökonsekvenser av beslutet

Projektbolaget följer de miljökrav som har ställts i Bilaga 19 till Projektavtalet. Det är därför inte relevant med ytterligare miljökonsekvensbeskrivningar i detta ärende.

Toivo Heinsoo
Landstingsdirektör

Marit Brusdal Penna
Direktör Strategiska fastigheter & Investeringar

KAMMARRÄTTEN
I STOCKHOLM

Ink. 2016 -09- 21

Målnr. 1423-16
Aktbil 22

Fastighetsförteckning 2016-08-23

Kundområde Karolinska Universitetssjukhuset, KI

Kommun	Fastighet	Populärnamn	Kategori
Huddinge kommun	Medicinaren 5	Huddinge sjukhusområde	S
Huddinge kommun	Medicinaren 8	Rättspsyk	S
Solna Stad	Haga 3:18	Karolinska sjukhusområdet	M
Solna Stad	Haga 4:17	Karolinska sjukhusområdet	M
Solna Stad	Haga 4:18	Karolinska sjukhusområdet	S/M
Solna Stad	Haga 4:34	Karolinska sjukhusområdet	S

Kundområde Södersjukhuset

Kommun	Fastighet	Populärnamn	Kategori
Stockholms Stad	Södersjukhuset 10	Södersjukhuset	S

Kundområde Danderyd/Norrtälje

Kommun	Fastighet	Populärnamn	Kategori
Danderyds kommun	Sjukhuset 5	Danderyds sjukhus	S
Danderyds kommun	Sjukhuset 6	Danderyds sjukhus	S
Norrtälje kommun	Lasarettet 1	Norrtälje sjukhus	S

Kundområde S:t Göran/Södertälje

Kommun	Fastighet	Populärnamn	Kategori
Stockholms Stad	Gångaren 12	S:t Görans sjukhus	S
Södertälje kommun	Persikan 1	Södertälje sjukhus	S
Södertälje kommun	Persikan 2	Södertälje sjukhus	S
Södertälje kommun	Persikan 3	Södertälje sjukhus	S

Kundområde SLSO, HSF och Externa lokaler

Kommun	Fastighet	Populärnamn	Kategori
Haninge kommun	Söderbymalm 3:241	Ankarets behandlingshem	M
Järfälla kommun	Jakobsberg 18:11	Jakobsbergs Sjukhus	S
Huddinge kommun	Kromosomen 1	Helix	S
Stockholms Stad	Borrsvängen 9	Lindegården	M
Stockholms Stad	Dalen 2	Dalens sjukhus	S
Stockholms Stad	Glaven 6	Kungsholmen PBU	M
Stockholms Stad	Glaven 8	Stadshagsgården	M
Stockholms Stad	Glaven 12	Stadshagsvägen 7	M
Stockholms Stad	Ingulv 1	Spånga familjecentral	M
Stockholms Stad	Sabbatsberg 16	Sabbatsbergs sjukhus	M
Stockholms Stad	Vattenpasset 14	Rosenlunds sjukhus	S
Stockholms Stad	Ytterö 1	Ytterö behandlingshem	S
Sollentuna kommun	Tabletten 1	Sollentuna sjukhus	S
Upplands Väsby kommun	Hammarby 1:2	Löwenströmska sjukhuset	S

Kundområde Privat vård/Övriga SLL-bolag

Kommun	Fastighet	Populärnamn	Kategori
Haninge kommun	Söderbymalm 3:401	Handens Närsjukhus	M
Nacka kommun	Sicklaön 202:1	Nacka Närsjukhus	S
Stockholms Stad	Beckomberga 1:1	Bromma Sjukhus	S/M
Stockholms Stad	Grimman 2	Wollmar Yxkullsgatan 27, Stockholm	M
Stockholms Stad	Grimman 3	Wollmar Yxkullsgatan 25, Stockholm	S
Stockholms Stad	Pilträdet 8	Serafens vårdcentral	M
Stockholms Stad	Tegelbruket 4	S:t Eriks sjukhus	M
Stockholms Stad	Provröret 16	Örnsbergs behandlingshem	M
Stockholms Stad	Riset 11	Vita Bergens ungdomshem	M

Kundområde Kommersiellt

Kommun	Fastighet	Populärnamn	Kategori
Haninge kommun	Västerhaninge-Berga 7:8	Berga naturbruksgymnasium	S
Haninge kommun	Stav 1:24	Berga naturbruksgymnasium	S
Österåkers kommun	Husby 3:35	Husby Gård	M
Stockholms Stad	Asplunden 7	Landstingshuset	S
Stockholms Stad	Asplunden 6	Landstingshuset	S

Fastighetsförteckning 2016-08-23

Kundområde Karolinska Universitetssjukhuset, KI

Kommun	Fastighet	Populärnamn	Kategori
Huddinge kommun	Medicinaren 5	Huddinge sjukhusområde	S
Huddinge kommun	Medicinaren 8	Rättspsyk	S
Solna Stad	Haga 3:18	Karolinska sjukhusområdet	M
Solna Stad	Haga 4:17	Karolinska sjukhusområdet	M
Solna Stad	Haga 4:18	Karolinska sjukhusområdet	S/M
Solna Stad	Haga 4:34	Karolinska sjukhusområdet	S

Kundområde Södersjukhuset

Kommun	Fastighet	Populärnamn	Kategori
Stockholms Stad	Södersjukhuset 10	Södersjukhuset	S

Kundområde Danderyd/Norrtälje

Kommun	Fastighet	Populärnamn	Kategori
Danderyds kommun	Sjukhuset 5	Danderyds sjukhus	S
Danderyds kommun	Sjukhuset 6	Danderyds sjukhus	S
Norrtälje kommun	Lasarettet 1	Norrtälje sjukhus	S

Kundområde S:t Göran/Södertälje

Kommun	Fastighet	Populärnamn	Kategori
Stockholms Stad	Gångaren 12	S:t Görans sjukhus	S
Södertälje kommun	Persikan 1	Södertälje sjukhus	S
Södertälje kommun	Persikan 2	Södertälje sjukhus	S
Södertälje kommun	Persikan 3	Södertälje sjukhus	S

Kundområde SLSO, HSF och Externa lokaler

Kommun	Fastighet	Populärnamn	Kategori
Haninge kommun	Söderbymalm 3:241	Ankarets behandlingshem	M
Järfälla kommun	Jakobsberg 18:11	Jakobsbergs Sjukhus	S
Huddinge kommun	Kromosomen 1	Helix	S
Stockholms Stad	Borrsvängen 9	Lindegården	M
Stockholms Stad	Dalen 2	Dalens sjukhus	S
Stockholms Stad	Glaven 6	Kungsholmen PBU	M
Stockholms Stad	Glaven 8	Stadshagsgården	M
Stockholms Stad	Glaven 12	Stadshagsvägen 7	M
Stockholms Stad	Ingulv 1	Spånga familjecentral	M
Stockholms Stad	Sabbatsberg 16	Sabbatsbergs sjukhus	M
Stockholms Stad	Vattenpasset 14	Rosenlunds sjukhus	S
Stockholms Stad	Ytterö 1	Ytterö behandlingshem	S
Sollentuna kommun	Tabletten 1	Sollentuna sjukhus	S
Upplands Väsby kommun	Hammarby 1:2	Löwenströmska sjukhuset	S

Kundområde Privat vård/Övriga SLL-bolag

Kommun	Fastighet	Populärnamn	Kategori
Haninge kommun	Söderbymalm 3:401	Handens Närsjukhus	M
Nacka kommun	Sicklaön 202:1	Nacka Närsjukhus	S
Stockholms Stad	Beckomberga 1:1	Bromma Sjukhus	S/M
Stockholms Stad	Grimman 2	Wollmar Yxkullsgatan 27, Stockholm	M
Stockholms Stad	Grimman 3	Wollmar Yxkullsgatan 25, Stockholm	S
Stockholms Stad	Pilträdet 8	Serafens vårdcentral	M
Stockholms Stad	Tegelbruket 4	S:t Eriks sjukhus	M
Stockholms Stad	Provröret 16	Örnsbergs behandlingshem	M
Stockholms Stad	Riset 11	Vita Bergens ungdomshem	M

Kundområde Kommersiellt

Kommun	Fastighet	Populärnamn	Kategori
Haninge kommun	Västerhaninge-Berga 7:8	Berga naturbruksgymnasium	S
Haninge kommun	Stav 1:24	Berga naturbruksgymnasium	S
Österåkers kommun	Husby 3:35	Husby Gård	M
Stockholms Stad	Asplunden 7	Landstingshuset	S
Stockholms Stad	Asplunden 6	Landstingshuset	S

EXPLOATERINGS
KONTORET

KAMMARRÄTTEN
I STOCKHOLM

Ink. 2016 -09- 21

Målnr. 1423-16
Aktbil 23

Delegationsordning för exploateringskontoret

Fastställd av exploateringsnämnden 2013-04-18

Exploateringsnämnden uppdrar åt chefen för exploateringskontoret att inom nämndens verksamhetsområde och budgetdirektiv och andra direktiv från kommunfullmäktige fatta beslut på nämndens vägnar i de ärendegrupper som framgår av nedanstående förteckning. Chefen för exploateringskontoret får i sin tur uppdra åt annan anställd vid kontoret att besluta i stället. Rätten att fatta beslut med stöd av delegation gäller även för vikarie (tillförordnad eller ställföreträdare).

Oberoende av vad som anges i delegationsordningen skall "personliga omkostnader", t.ex. resor och representation i tjänsten, alltid beslutas av överordnad chef. Personlig omkostnad definieras här som:

- inköp eller hyra av mobiltelefon, PC, annan teknisk utrustning och inventarier
- egna utlägg i tjänsten
- representation
- resekostnader
- taxiresor
- avtal om egen bil i tjänsten/tjänstebil
- prenumerationer och andra förmåner som är beskattningsbara
- kurser, utbildningar och konferenser.
- medlemskap i branschföreningar o.d.

Det åligger förvaltningschefen att fortlöpande hålla nämnden underrättad om vilken beslutanderätt som delegerats vidare.

Delegerad beslutanderätt omfattar inte (se KL 6:34):

1. Ärenden som omfattar verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet
2. Framställningar eller yttranden till kommunfullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av kommunfullmäktige har överklagats
3. Ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

Dokumentation

Beslut som fattas med stöd av delegation dokumenteras skriftligt av beslutsfattaren. Beslutsdokumentationen ska omfatta beslutsdatum, delegat, vad beslutet gäller och skälen till beslutet samt diarienummer (dnr). Beslutsfattaren ansvarar för att det i beslutsdokumentationen även noteras vilket datum delegationsbeslutet anmälts till nämnden.

Anmälan av beslut

Beslut som fattas med stöd av delegation skall anmälas vid närmast påföljande nämndsammanträde.

I brådskande fall får delegationsbeslut först anslås på stadens anslagstavla.

Verkställighet

I delegationsordningen presumeras att vissa ställningstaganden, helt eller om beloppet inte överstiger 0,5 mnkr, är verkställighet. Dvs. det görs ett förhandsantagande om verkställighet.

Avgörande för om en åtgärd eller ett ställningstagande ska betraktas som verkställighet är att det handlar om bl.a. förberedelser eller att tillämpa redan beslutade riktlinjer e.d. eller att genomföra redan fattade beslut. Frågan bör således ställas om vilka redan fattade beslut eller uttalade målsättningar som gäller för verksamheten och som ska förberedas eller verkställas.

Den definitiva bedömningen i det enskilda fallet av om ett ställningstagande eller en åtgärd ska anses vara verkställighet eller ett beslut i kommunallagens mening förbehålls chefsnivåerna inom kontoret, dvs. lägst enhetschef. Vid tveksamhet från chefens sida om det i det enskilda fallet är fråga om verkställighet bör beslutet hanteras som ett delegationsbeslut och anmälas till nämnden.

Verkställighetsbeslut behöver inte formaliseras på samma sätt som delegationsbeslut. Verkställighetsbeslut ska inte heller anmälas till nämnden.

Kontorsövergripande ärenden

Ärendegrupp/ärende	Kommentar
1. Besluta att ej lämna ut handling.	Utlämnande av allmän handling ankommer i första hand på den som ansvarar för vården av handlingen. Offentlighets- och sekretesslagen, 6 kap. 3 §. Förvaltningschef (FC) och avdelningschef (AC) inom resp. verksamhetsområde ansvarar för att handlingar i förekommande fall sekretesskyddas. Om beslut fattas att ej utlämna handling skall den som begär att få ut handlingen upplysas om att överklagbart beslut med besvärshänvisning kan erhållas.
2. Avvisa för sent inkommet överklagande.	Presumeras vara verkställighet. Gäller förvaltningsbesvär och inte laglighetsprövning enligt kommunallagen. Delegat som tidigare fattat beslut i ärendet gör först en bedömning av huruvida omprövning av beslutet skall ske. Därefter prövas om överklagandet inkommit i rätt tid. Avser överklagandet beslut som fattats av exploateringsnämnden skall omprövning/yttrande beslutas av nämnden. Har överklagandet inkommit för sent får det avvisas av AC för det fall omprövning ej bedöms vara aktuellt.

3. Beslut att överklaga dom eller beslut som rör ärende inom exploateringsnämndens verksamhetsområde samt avge yttrande vid överklagande.	Se hänvisning till KL 6:34 ovan. Delegerad beslutanderätt omfattar inte a) ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning eller kvalitet, b) framställningar eller yttranden till KF liksom yttranden med anledning av att beslut av exploateringsnämnden i dess helhet eller av KF har överklagats, c) ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av större principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.
4. Förordna rättegångsombud inom exploateringsnämndens förvaltningsområde.	Rättegångsombud förordnas av FC. OBS! Ombud är ej delegat/ställföreträdare. Följer regler om ombud enl. t.ex. rättegångsbalken. Förordnande som rättegångsombud medför rätt att sätta annan i sitt ställe.
5. Nominera eller utse representanter/kontaktpersoner och revisorer i stiftelser, föreningar och arbetsgrupper m.m. där exploateringsnämnden företräds av tjänstemän.	Beslutas av FC
6. Utse arkivansvarig och fastställa arkivorganisation.	Presumeras vara verkställighet. Beslutas av FC
7. Undertecknande av handlingar regleras i nämndens reglemente. FC eller den som FC utser har rätt att underteckna sådana avtal och handlingar som beslutats av exploateringsnämnden eller kommunfullmäktige.	Presumeras vara verkställighet.
8. Mottagande av delgivning regleras i nämndens reglemente. Behörig att mottaga delgivning på nämndens vägnar är FC, AC eller ekonomichefen.	Presumeras vara verkställighet.

9. Träffa tilläggsavtal till av exploateringsnämnden godkända avtal avseende - senarelagd tidpunkt för kommunfullmäktiges eller motparts godkännande för att avtalet inte skall förfalla eller - ändring av annat villkor som saknar väsentlig ekonomisk eller annan betydelse för huvudavtalets genomförande eller - byte av avtalspart i en överenskommelse om exploatering under förutsättning att den nya avtalsparten ingår i samma koncern som tidigare avtalspart och att den nya avtalsparten ensam eller genom godtagbar säkerhet kan förväntas fullgöra samtliga åtaganden i överenskommelsen om exploatering med staden.	Presumeras vara verkställighet.
10. Träffa tilläggsavtal till av kommunfullmäktige godkända avtal rörande förvärv, överlåtelse eller upplåtelse av fast egendom, om det är nödvändigt för att avtal inte skall förfalla och tilläggsavtalet endast gäller ändring av villkor rörande tidpunkt för viss åtgärd eller händelse, varav avtalets fullbordan eller bestånd är beroende, samt följdändring avseende tiden för tillträde och tiden för fullgörande av betalning eller annan förpliktelse.	Presumeras vara verkställighet.
11. Förordnande av personuppgiftsombud enligt personuppgiftslagen (PuL).	

Ekonomiärenden

12. Utredningsbeslut intill en utredningsutgift av 10 mnkr i varje enskilt fall/projekt, avseende investeringar och andra betydande projekt med en uppskattad investeringsutgift upp till 300 mnkr för staden totalt.	Utredningsbeslut ska fattas för exploateringsnämndens alla bygg- och anläggningsprojekt enligt nämndens beslut den 17 mars 2011. Se även nämndens tillämpningsanvisningar för styrning och uppföljning av investeringar och andra betydande projekt som senast beslutades av exploateringsnämnden den 19 april 2007.
13. Inriktnings- och genomförandebeslut avseende investeringar och andra betydande projekt med en uppskattad investeringsutgift upp till 10 mnkr i varje enskilt fall/projekt.	
14. Generellt bemyndigande att besluta om upphandling av tjänster och entreprenader inom ramen för av kommunfullmäktige, exploateringsnämnden eller exploateringskontoret fattade utrednings-, inriktnings- och genomförandebeslut vad avser investeringar och andra betydande projekt.	Presumeras vara verkställighet. Det ankommer på delegat (alt FC eller AC) att i förekommande fall utse beställarombud (projektledare) och att ge denne skriftliga instruktioner om vad som gäller beträffande återrapportering och befogenheter vid eventuella ändrings- och tilläggsbeställningar etc. inom fastställd projektbudget.
15. För ändamål som nämnden har att tillgodose besluta om upphandling, avrop eller annan anskaffning av varor och tjänster, m.m. i varje enskilt fall/projekt intill ett belopp av 10 mnkr.	Presumeras vara verkställighet om beloppet inte överstiger 0,5 mnkr. Det ankommer på delegat (alt FC eller AC) att i förekommande fall utse beställarombud (projektledare) och att ge denne skriftliga instruktioner om vad som gäller beträffande återrapportering och befogenheter vid eventuella ändrings- och tilläggsbeställningar etc. inom fastställd projektbudget.
16. Förhyrning av lokaler för verksamheten inom ramen för nämndens beslutsrätt enligt stadens direktiv inom området.	Presumeras vara verkställighet. Beslutas av FC

17. Kassation och försäljning av lösöre, i varje enskilt fall intill ett belopp av 5 mnkr.	Presumeras vara verkställighet om beloppet inte överstiger 0,5 mnkr. Lägsta beslutsnivå AC.
18. Utgivande av skadestånd, i varje enskilt fall intill ett belopp av 1 mnkr.	
19. Besluta om nedskrivning av fordran enligt "Regler för ekonomisk förvaltning" intill ett belopp av 0,5 mnkr.	Presumeras vara verkställighet.
20. Besluta om anstånd med betalning, avbetalningsplan och avbrytande av indrivning i enlighet med stadens regler för ekonomisk förvaltning.	Presumeras vara verkställighet om beloppet inte överstiger 0,5 mnkr.
21. Besluta att, i enlighet med villkor i avtal som godkänts av exploateringsnämnden eller kommunfullmäktige, reducera eller återställa bankgaranti eller annan säkerhet.	Presumeras vara verkställighet.
22. Inför eller under en rättslig process inom nämndens verksamhetsområde ingå förlikning om det omtvistade värdet understiger 2 mnkr.	
23. Utse attestanter och ställföreträdande utanordnare i enlighet med de regler som anges i exploateringsnämndens attestinstruktion.	Presumeras vara verkställighet. Gäller under förutsättningen att nämnden utsett FC att vara utanordnare enligt stadens Regler för ekonomisk förvaltning.
24. Ansöka om externa medel för projekt- och utvecklingsarbete m.m., exempelvis stats- och EU-bidrag.	Presumeras vara verkställighet om beloppet inte överstiger 0,5 mnkr.

Personalärenden

25. Resor i tjänsten samt deltagande i konferenser m.m.	Presumeras vara verkställighet avseende resor och konferenser inom Sverige och om beloppet inte överstiger 0,5 mnkr. Resor i tjänsten och deltagande i konferenser skall beslutas av överordnad chef. FC:s resor m.m. beslutas av nämndens ordförande eller, i dennes frånvaro, vice ordförande. Resor och konferenser utanför Europa beslutas av FC.
26. Rätt att träffa kollektivavtal enligt KF-beslut Dnr 2000-1314/99, utl. 2000:63, om - tidsbegränsade anställningar, avsteg från LAS - avsteg från vissa bestämmelser om arbetstid i ATL och AB	
27. Övriga personalärenden, i enlighet med gällande kollektivavtal och stadens direktiv inom området, utom sådana som avser • Förvaltningschefen. Dock får förvaltningschefen utse sin ställföreträdare/vikarie för högst två veckor bland avdelningscheferna. • Andra personalärenden av principiell beskaffenhet eller i övrigt av större vikt.	Presumeras vara verkställighet utom sådana beslut som avser kontorets strukturorganisation, anställning av avdelningschef, avgångsersättning, uppsägning och avskedande.

Tomträtts- och exploateringsfrågor

28. Träffa överenskommelse om exploatering med därtill hörande upplåtelse av tomträtt för bostäder och bostadskomplement enligt av kommunfullmäktige beslutade huvudgrunder och riktlinjer, under förutsättning att • beslut om markanvisning föreligger • till upplåtelsen kopplad investering inte överskrider beloppsgräns för fattat genomförandebeslut enligt gällande investeringsregler.	Presumeras vara verkställighet. Stadens anvisningar för beslut, uppföljning och slutredovisning av investeringar och andra betydande projekt beslutades av kommunstyrelsen senast den 26 oktober 2005. Exploateringsnämndens tillämpningsanvisningar beslutades senast den 19 april 2007. Förvaltningschefens rätt att fatta inriktnings- och genomförandebeslut redovisas under punkt 13.
29. Träffa överenskommelse om exploatering med därtill hörande upplåtelse av tomträtt för kommersiellt ändamål, under förutsättning att • beslut om markanvisning och tomträttsavgäld föreligger • till upplåtelsen kopplad investering inte överstiger beloppsgräns för fattat genomförandebeslut enligt gällande investeringsregler.	Presumeras vara verkställighet. Stadens anvisningar för beslut, uppföljning och slutredovisning av investeringar och andra betydande projekt beslutades av kommunstyrelsen senast den 26 oktober 2005. Exploateringsnämndens tillämpningsanvisningar beslutades senast den 19 april 2007. Förvaltningschefens rätt att fatta inriktnings- och genomförandebeslut redovisas under punkt 13.
30. Träffa överenskommelse om exploatering med därtill hörande överlåtelse av fastighet för bostäder eller kommersiellt ändamål, under förutsättning att • beslut om markanvisning och köpeskilling föreligger • till överlåtelsen kopplad investering inte överskrider beloppsgräns för fattat genomförandebeslut enligt gällande investeringsregler.	Presumeras vara verkställighet. Stadens anvisningar för beslut, uppföljning och slutredovisning av investeringar och andra betydande projekt beslutades av kommunstyrelsen senast den 26 oktober 2005. Exploateringsnämndens tillämpningsanvisningar beslutades senast den 19 april 2007. Förvaltningschefens rätt att fatta inriktnings- och genomförandebeslut redovisas under punkt 13.
31. Förvaltning av tomträtter i enlighet med av kommunfullmäktige beslutade huvudgrunder och riktlinjer genom att träffa tilläggsavtal om ändrade villkor till följd av ny-, till- eller ombyggnad och förrättning enligt fastighetsbildningslagen, anläggningslagen och ledningsrättslagen.	

32. Förvaltning av tomträtter i enlighet med av kommunfullmäktige beslutade huvudgrunder och riktlinjer genom att bland annat - Träffa tilläggsavtal och vidta erforderliga åtgärder i ärenden om omprövning av tomträttsavgäld - Träffa nya tomträttsavtal i samband med att äldre tomträtt upphör - Träffa nya avtal om överförande av tomträtter från 1907 års lagstiftning till gällande lagstiftning - Träffa avtal om sådan jämkning av tomträttsavgäld som anges i 13 kap. 12§ Jordabalken - Döda tomträtt	Presumeras vara verkställighet.

Övriga nyttjanderätter (hyresrätt, arrende, servitut m.m.)

33. Upplåtelse av nyttjanderätt för en tid av högst 10 år i det fall det årliga ersättningsbeloppet ej överstiger 5 mnkr.	
34. Förlängning och omförhandling av nyttjanderätt för en tid av högst 10 år i det fall det årliga ersättningsbeloppet ej överstiger 5 mnkr.	Presumeras vara verkställighet om det årliga ersättningsbeloppet inte överstiger 0,5 mnkr.
35. Förvärva eller upplåta servitutsrätt enligt träffat avtal, under förutsättning att värdet inte överstiger 5 mnkr.	Presumeras vara verkställighet.
36. Medgivande till inskrivning av servitut i fastighet eller tomträtt om det inte i någon väsentlig grad påverkar fastighetens värde.	Presumeras vara verkställighet.

Övriga fastighetsärenden

37. Yttrande i ärende avseende bygg-, rivnings- eller marklov enligt PBL 9:25 – 9:26 i de fall då åtgärden inte har någon väsentlig betydelse för exploateringsnämndens verksamhet.	
38. Yttrande vid enkelt planförfarande enligt PBL samt vid normalt planförfarande när planen inte medför betydande ekonomiska eller principiella konsekvenser för exploateringsnämndens verksamhet.	Vid osäkerhet om tolkningen eller om kontoret anser att nämndbehandling är motiverad har kontoret möjlighet att underställa planprogram- eller planremissen exploateringsnämnden. Nämndyttrande bör också vara det normala om det finns stora skillnader i uppfattning om planutformningen mellan exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret.
39. Beställning av detaljplan eller fastighetsplan som innebär mindre justeringar av byggrätt och fastighetsgränser och som inte är av principiell beskaffenhet eller i övrigt av större vikt.	Presumeras vara verkställighet.
40. Gatukostnader m.m. för gator och annan offentlig plats i enlighet med av kommunfullmäktige eller exploateringsnämnden beslutade riktlinjer, om stadens krav på ersättning inte överstiger beslutat takbelopp för småhusfastighet eller 0,5 mnkr för annan fastighet.	Presumeras vara verkställighet.
41. Betalningsvillkor och säkerhet för betalning av ersättning för gatukostnader m.m. utan begränsning av ersättningsbeloppets storlek.	
42. Utgivande av grundläggnings- och grundförstärkningsbidrag för bostäder i enlighet med av kommunfullmäktige fastställda normer och riktlinjer, i varje enskilt fall intill ett belopp av 10 mnkr.	Presumeras vara verkställighet om beloppet inte överstiger 0,5 mnkr.

43. Förvärv eller överlåtelse eller värdeöverföring av fastighet, mark, nyttjanderätt, eller byggnad för ändamål som nämnden har att tillgodose eller för verkställande av investeringar och andra betydande projekt som kommunfullmäktige, exploateringsnämnden eller exploateringskontoret fattat genomförandebeslut om, när värdet av det som förvärvas eller överlåtes ej överstiger 10 mnkr.	Presumeras vara verkställighet om värdet inte överstiger 0,5 mnkr.
44. Försäljning av tomträttsmark för bostäder i enlighet med av kommunfullmäktige fastställda riktlinjer.	Presumeras vara verkställighet.
45. Inom nämndens verksamhetsområde utöva nämndens beslutanderätt i egenskap av fastighetsägare i frågor enligt fastighetsbildningslagen, anläggningslagen, ledningsrättslagen och lagen om enskilda vägar, under förutsättning av att det inte i någon väsentlig grad påverkar fastighetens värde eller annars är av principiell beskaffenhet samt i övrigt med beaktande av beloppsgränser och andra förbehåll enligt denna delegationsordning.	Presumeras vara verkställighet.

Övrigt

46. Tillämpnings- och genomförandeavtal inom nedanstående områden, i de fall den årliga ersättningen ej överstiger 3 mnkr och avtalsperioden ej överstiger 10 år - Drift- och skötselavtal där motparten utför viss prestation (t.ex. renhållning) - Sponsor/finansieringsavtal, som innebär ersättning till kommunen - Gatuvärmeavtal - Ramöverenskommelser med samfälligheter, enskilda m.fl. avseende ledningsförläggning, ledningsflyttning, återställande efter	Presumeras vara verkställighet om det årliga ersättningsbeloppet inte överstiger 0,5 mnkr.

grävning m.m.	

KAMMARRÄTTEN
I STOCKHOLM

Ink. 2016 -09- 21

Målnr. 1723-16
Aktbil 24

LFS

2008		
Mimer 99/Erel		650 000
Månberget 3/Nynäshamns kommun		359 000
Nornan 28/Nynäshamns kommun		64 000 000
Medicinaren 5/Huddinge kommun		4 395 000
Mörbyhöjden 165/Lundgren		1 830 000
Dellen 4/NCC Construktion		20 000 000
Brf Hjorten/Fontanini-Qureshi		770 000
Rosengården 1/Huge fastigheter		40 000 000
Barrträdet 617/Samuelsson		1 480 000
Beckomberga 1:1/Riksbyggen		343 000 000
Pampas 0351/Lidén		1 150 000
Pampas 0519/Abasi		1 100 000
Muraren 2 40/Tanmarti		1 500 000
Pampas 0166/Lemberg/Opacak		1 230 000
Fastighet		**Inbetalt**
2009		
Pampas 0675/Alderete		1 000 000
Pampas 0229/Hjertstedt		1 325 000
Blixtljuset 18/AB SL		65 000 000
Bofinken 415/Berg-Ellström		2 950 000
Fastighet		**Inbetalt**
2010		
Pampas 0550/Järna-Frölander		2 230 000
Pampas 0457/Nordqvist		1 410 000
Pampas 0159/Macdonald		1 350 000
Västerhaninge-Berga 7:18/HSB		1 500 000
Torpedbåten 24/Silverstolpe		1 375 000
Pampas 97/Körner		1 610 000
Torpedbåten 56 och 56U/Rönn		1 750 000
Skälby 1:4		5 750 000
Pampas 0327/Mansouri		1 220 000
Baggensudden 15:2/Blå Eken AB		15 000 000
Pampas 0057/Hovare		1 350 000
Fastighet		**Inbetalt**
2011		
Mimer 8, Norrtull		302 900 647
Pampas 410/Farnoud Sadegh-nejad		1 125 859
Fastighet		**Inbetalt**
2012		
Persikan 3 (köp ej försäljning)		-2 800 000
Fastighet		**Inbetalt**
2013		
Infanterigatan 17 brf Pampas 0268		2 440 000
Viksjö 3:559		11 500 000
Tegelbruksv 5F lgh 0018 o 0019,Ekerö		2 150 000
Infanterig 9 NB 0404		1 131 000
Infanterig 27 8 tr nr 0219		1 876 000
Säbyholm Naturbruksgymnasiet		69 051 279
Infanterigatan 15 brf Pampas 0365		1 652 507
Handp Beckomberga 1:1(LottenA), Wåhlins Fastigheter AB		1 500 000
Fastighet		**Inbetalt**
2014		
Mörbyhöjden 21 0327		2 639 250
Dellen 4/NCC Construktion, tilläggsköpeskilling		30 000 000
Köpeskilling avs Sicklaön 73:119		41 035 030
Köpeskillning avs Sicklaön 73:49 o Sicklaön 73:50 fr Coldcup 1000283 AB unät Aros Bostadsk		10 000 000
Medicinaren 5, 3D delning		90 000 000
Fastighet		**Inbetalt**
2015		
Bostadsrätt försäljning BRF Malinsbo		1 704 557
Försäljn av Patienthotellet NKS fr SMEBAD Hagaplan AB		100 000 000
		Inbetalt

Kammarrätten i Stockholm
103 17 Stockholm

Stockholm 20/9 2016

KAMMARRÄTTEN
I STOCKHOLM
Ink. 2016 -09- 21
Målnr. 1723-16
Aktbil 25

Gällande mål 1723-16 - Yttrande över aktbilagor 13-15

Landstinget har getts tillfälle att yttra sig över mitt överklagande av landstingsstyrelsens beslut rörande "Ändring i delegationsordningen för landstingsstyrelsen"

Jag vill gärna bemöta de argument landstinget bestrider överklagandet med.

1. Landstinget skriver som försvar till att landstingsdirektören (LD) ska ha rätt att besluta om *"investeringar upp till 50 miljoner kronor av nya objekt som inte är namngivna i, men ryms inom ramen för, den av landstingsstyrelsen beslutade investeringsbudgeten ("Ospecificerade investeringar")* att det gäller en så pass liten del av landstingsstyrelsens budget att delegationsrätten är av mindre betydelse. Men budgeten för "ospecificerade objekt" har mer än dubblerats mellan 2015 och 2016, från 80,3 mkr 2015 till 177,3 2016. Se bilaga 1 & 2. Om budgeten för vilket LD har rätt att fatta nya investeringsbeslut om, på upp till en summa av 50 miljoner kronor, har dubblerats på ett år, kan vi bara spekulera i hur stor denna budgetpost ser ut om 5 år? Hur "obetydlig" kommer denna delegationsrätt då vara?

   Vad gäller argumentationen om att landstinget i delegationsrätten har skrivit in en form av reservation om att *"samtliga frågor som rör verksamhetens mål, inriktning, omfattning och kvalitet eller annars är av större betydelse ska avgöras av styrelsen i sin helhet"* skulle göra delegationsrätten mer "rimlig", är något underligt (detta är också redan lagstadgat enligt KL). Landstinget verkar tro att det i och med detta står *"klart både för förvaltningen och för landstingsstyrelsen att vissa beslut, trots att de beloppsmässigt ingår i delegeringen, kan vara av sådant slag att de ska beslutas av landstingsstyrelsen"*. Jag bestrider den "självklarheten". Det torde istället vara självklart att om en delegationsrätt utformas till att gälla ett så stort beslutsmandat, så utformas en praxis inom landstinget, om att större och större beslut lämpar sig för att fattas på delegation istället för att beredas på sedvanligt sätt i politiska organ. Det är en utveckling som riskerar att leda till demokratiunderskott. Hur ska medborgare förstå vem som egentligen är ansvarig för besluten? Är det de folkvalda eller tjänstemännen?

   Gällande ansvarsfrågan så skriver landstinget att *"de förtroendevalda har också alltid det politiska ansvaret för verksamheten i sin helhet oavsett eventuell delegation"*. Ja, jag Susanne Nordling, är ledamot av landstingstyrelsen och känner mig inte bekväm i att beslut om investeringar och försäljningar på upp till 50 miljoner kronor fattas på delegation av LD. För jag är sedan ansvarig för dessa beslut trots att beslutet bara anmäls till styrelsen i efterhand. Jag vill att investeringsbeslut i denna storleksordning fattas av oss ansvariga politiker i landstingsstyrelsen. Det är därför jag har överklagat beslutet.

Kammarrätten i Stockholm
103 17 Stockholm

Stockholm 20/9 2016

2. När det gäller beslutsmandatet där LD får rätt att fatta beslut om *"omprioritering av investeringsobjekt upp till 50 miljoner kronor inom den av landstingsstyrelsen beslutade investeringsbudgeten"*, så innefattar den *hela* LSFs budget även om landstinget försöker hävda annorlunda. Se bilaga 1 & 2. Inom budgeten för LSF ligger en mängd olika investeringsposter som LD då har rätt att göra omprioriteringar av.

   "Tilläggsavtal mot projektbolaget" är en av posterna som går under LDs beslutsmandat. Idag finns det 72 tilläggsavtal för NKS där de avtal som är färdigförhandlade med kända kostnader hamnar under posten "Tilläggsavtal mot projektavtal". Många av tilläggsavtalen understiger 50 miljoner kronor och kan därför fattas på delegation. Se bilaga 3. Det innebär att landstingsdirektören på delegation skulle ha rätt att prioritera ta bort eller lägga till tilläggsavtal utan att det går genom landstingsstyrelsen. Som exempel kan uppmärksammas att, av dessa 72 avtal, har mer än hälften av besluten fattats på delegation, se bilaga 3.

   Jag bestrider landstingets bedömning av att risken för undanträngningseffekter av utökningen i beslutsmandatet är liten. Landstinget skriver också att *"angiven och av landstingsstyrelsen beslutad budgetram utgör således alltid en begränsning av beslutsområdet"*. Ja så är det. Men spekulera att budgetutrymmet för tilläggsavtalen töms genom att en mängd tilläggsavtal tecknas på delegation som var för sig understiger 50 miljoner kronor. Då kommer sedan LD att kunna återkomma till landstingsstyrelsen med ett förslag till beslut om att utöka budgetramen för tilläggsavtal till NKS. Det har gjorts förut. Se bilaga 4 & 5. Där det första beslutet, bilaga 4, innebär en utökning av den totala investeringsbudgeten med 116 miljoner kronor och det andra beslutet, bilaga 5, en ökning med 152 miljoner kronor. Det finns tyvärr många fler sådana exempel. Vilket innebär att delegationen kommer att kunna påverka verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet.

   Rätten till omprioritering av en investering torde också innebära att LD skulle kunna skära ner på en investering inom ramen för de budgetposter som ligger i landstingsförvaltningens budget. En investering med en högre totalsumma, men där exempel en del av investeringen som understiger 50 miljoner kronor, skulle kunna tas bort, exempelvis ett tillagningskök. Något som för en del kan anses vara ett verkställighetsbeslut, men för andra kan vara en kontroversiell politisk fråga och borde därför fattas av de folkvalda politikerna i landstingsstyrelsen.

3. När det gäller *"köp och försäljning av fastigheter, när värdet av det som förvärvas eller överlåts inte överstiger 50 miljoner kronor"* och *"exploateringsavtal upp till ett belopp om 50 miljoner kronor."* behöver vi jämföra storleken på delegationsrätten med en annan kommun för att se hur långtgående delegationen faktiskt är. Till exempel kan vi ta Stockholm stad som äger ca 70 % av marken inom den egna kommungränsen, plus mark runt om i Mellansverige. SLL äger väldigt mycket mindre mark och fastigheter, se bilaga 6.

   I Stockholm stad som äger enorma ytor mark där fattar politiken/exploateringsnämnden beslut om alla investeringsbeslut över 10 mkr. Alltså trots att Stockholms stad "budget" för

Kammarrätten i Stockholm
103 17 Stockholm

Stockholm 20/9 2016

fastigheter och mark är så mycket större än SLL så delegeras bara beslut som understiger 10 miljoner kronor. Se bifogad delegationsordning, bilaga 7.

Detta hävdar jag är för att i Stockholm stad ses fastigheter och markinnehav som strategiskt viktiga och en försäljning inte något som bör ses som ett "rutinärende". Mark- och fastighetsinnehav är väldigt viktigt för landstinget, där mark och fastighetsinnehav kan påverka framtida möjligheter till att exempelvis bedriva vård. Beslut om exploateringsavtal och att sälja och köpa mark/fastigheter bör därför hanteras i landstingsstyrelsen eller av landstingsfullmäktige.

50 miljoner kronor är en långtgående delegation, det visar sig tydligt i bilagan över landstingets försäljningar mellan 2008-2015, bilaga 8. Av de 47 försäljningar som genomförts av den mark som Landstingsfastigheter äger, så skulle bara 6 av dessa behövt fattas av landstingstyrelsen eller landstingsfullmäktige. Trots att det totala värdet för försäljningarna överstiger 1,2 miljarder.

Jag hävdar fortfarande att delegationsrätten är alltför långtgående då de ärenden som LD ges rätt att fatta beslut om är ärenden som har inverkan på verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet. Avsikten är att sådana ärenden, som har en typisk politisk dimension, måste hanteras och beslutas av det förtroendevalda i nämnden och inte flyttas ner till tjänstemannanivå

Klagande:
Susanne Nordling (640405- 3164)
Råsundavägen 127, 169 50 Solna
susanne.nordling@politik.sll.se
070 210 15 55

Motpart:
Stockholms läns landsting
Box 255 50 Stockholm